

IDRÆT FOR SOCIALT UDSATTE. ET BLIK PÅ AKTØRERNE

Delrapport 2 i projektet 'Idræt for socialt udsatte' / Marts 2018

Maja Pilgaard

Idrættens
Analyseinstitut

IDRÆT FOR SOCIALT UDSATTE. ET BLIK PÅ AKTØRERNE

Titel

Idræt for socialt udsatte. Et blik på aktørerne

Forfatter

Maja Pilgaard

Øvrige bidragydere

Marianne Kjær, Trygve Laub Asserhøj

Rekvirent

TrygFonden

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Dansk Arbejder Idrætsforbund/Mikkel Bock Bonnesen

Print

Mercoprint Digital A/S

Udgave

1. udgave, København, marts 2018

Pris

Rapporten kan bestilles i trykt udgave hos Idrættens Analyseinstitut, pris 100,00 kr. inklusive moms, eksklusive forsendelse. Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93375-72-7

978-87-93375-77-2 (pdf)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Projektet er støttet af TrygFonden

TrygFonden

Indhold

Indledning.....	6
Læsevejledning.....	6
Del 1: Idræt for socialt udsatte – et politisk kludetæppe.....	8
Statslige puljer til idræt for socialt udsatte.....	8
Statslige idrætsperifere puljer	14
Kommunale midler til støtte af idræt for socialt udsatte	18
Opsummering.....	23
Del 2: Aktører, der tilbyder idræt for socialt udsatte.....	25
Oversigt over idrætstilbud til socialt udsatte (ISU)	27
Oversigt over eksisterende idrætsaktører, der arbejder med idrætslig inklusion (II).....	39
Oversigt over aktører, der arbejder med social inklusion gennem idræt (SII).....	43
Opsummering.....	46
Del 3: Fremtidige strukturer for udsattes idrætsmuligheder	49
Hvad siger aktørerne?	49
Strukturel transformation – en forudsætning for udligning af sociale forskelle i idræt? ..	53
Afrunding	56
Litteratur	60
Bilag 1. Idrætsperifere puljer 2014-2016.....	62

Indledning

Denne delrapport 2 kortlægger aktører i Danmark, som på forskellig vis udbyder idræt, sport eller motion til socialt udsatte borgere i Danmark. Rapporten beskriver aktørerne, deres fokusområder og aktiviteter. Rapporten indgår i projektet 'Idræt for socialt udsatte. Kortlægning og analyse af udsatte borgeres idrætsvaner. Eksisterende initiativer, erfaringer og resultater'.

Delrapport 1 har fokus på at afgrænse feltet af socialt udsatte borgere i denne sammenhæng og samler op på eksisterende viden om idræt for socialt udsatte borgere. Delrapport 3 (under udarbejdelse) går tæt på grupper af udsatte borgere, som er involveret i forskellige typer af idrætsstilbud og undersøger deres idrætsvaner, motiver og barrierer for aktiv deltagelse samt fokuserer på betydningen af idræt i deres hverdagsliv.

Det er ikke nogen enkel opgave at kortlægge aktører, der tilbyder idræt for socialt udsatte. Der findes en lille gruppe af centrale aktører, som arbejder systematisk med netop idrætsstilbud til udsatte målgrupper i Danmark, og som derfor er relativt nemme at beskrive. Men derudover indeholder feltet et meget stort antal projekter og aktører i forskellige samarbejdskonstellationer og størrelser, som der ikke findes registre på eller oversigter over. Endelig finder man en lang række initiativer og aktører, som på forskellig vis tilbyder idræt eller motion som element i andre sociale indsatser rettet mod udsatte borgere. Her kan de idrætslige aktiviteter og indsatser gemme sig bag andre dagsordener, hvilket gør en udtømmende kortlægning vanskelig.

Med denne rapport søger Idan så vidt muligt at overskueliggøre de mange indsatser og puljer på forskellige niveauer i Danmark og skabe et udgangspunkt for fremtidige debatter og analyser, der dykker dybere ned i området.

Delrapport 1 gennemgår definitioner og afgrænsninger af socialt udsatte. Rapporten beskriver situationen for socialt udsatte som kompleks, og frem for en præcis afgrænsning er der i højere grad tale om forskellige grader af social udsathed.

I dette projekt omtales fire overordnede typer af social udsathed: Fysisk udsatte, psykisk udsatte, økonomisk udsatte og misbrugsudsatte. I praksis kan der være tale om overlap og sammenhænge mellem de fire stereotyper, da social udsathed netop handler om sårbarheder på flere forskellige dimensioner. Ofte vil en ophobning af forskellige sårbarheder øge risikoen for social udsathed i almindelighed og tilbøjeligheden til at stå uden for idrætsfællesskaberne mere specifikt.

Læsevejledning

Den første del af rapporten giver et oprids over statslig finansiering af idræt for socialt udsatte gennem centrale puljer rettet mod formålet de seneste to årtier samt gennem en oversigt over aktører, der har modtaget midler fra idrætsperifere puljer de seneste tre år. Denne del berører desuden kommunernes støttemuligheder på området.

Anden del af rapporten beskriver de centrale aktører i Danmark, som arbejder med idræt for socialt udsatte målgrupper. Aktørerne bliver kategoriseret ud fra tre grundlæggende forskellige udgangspunkter i deres arbejde, da det er væsentligt at skelne mellem 1) idrætsaktører, der specifikt arbejder med idræt for socialt udsatte, 2) idrætsaktører, som arbejder med inklusion af socialt udsatte som et udvidet fokus i forhold til kerneopgaven og 3) sociale aktører, som bruger idræt som middel i det sociale arbejde.

Tredje del af rapporten indeholder en diskussion af fremtidige støttestrukturer og organisering af idræt for socialt udsatte grupper i Danmark. Diskussionen bygger dels på interviews med nogle af de centrale aktører, der bliver nævnt i rapportens anden del, dels på generel opsamling på- og perspektivering af rapportens del 1 og 2. Tredje del udmunder i en afrunding og opsummering af centrale pointer og brændpunkter.

Del 1: Idræt for socialt udsatte – et politisk kludetæppe

I Danmark finder man ikke en overordnet koordinerende idrætsorganisation eller et statsligt initiativ, som tager ansvar for- eller beskæftiger sig kontinuerligt med idræt for socialt udsatte. I stedet finder man en lang række statslige og kommunale puljer, som har til hensigt at støtte projekter og initiativer, der henvender sig til formålet. Samtidig indgår de centrale idrætsorganisationer DIF og DGI mere eller mindre direkte i forskellige indsatser henvendt til socialt udsatte, ligesom en række øvrige aktører udsprunget af civilsamfundet leverer idræt til socialt udsatte målgrupper. Endelig finder man en række landsdækkende aktører, som i forskelligt omfang bruger idræt som middel i det sociale arbejde.

I Danmark er der stor tradition for, at arbejde for- og med socialt udsatte grupper er et anliggende for civilsamfundsaktører. Eksempelvis viser en opgørelse fra 2015, at halvdelen af alle aktører, som driver krisecentre, væresteder og lignende for socialt udsatte i Danmark, er organiseret som non-profit institutioner (Thøgersen, 2015). Aktørerne finansieres dog primært gennem offentlige midler, hvilket betyder, at de lever af driftsmidler fra gentagne puljeansøgninger og ofte oplever at skulle forholde sig til offentlige reguleringer, krav og betingelser (Henriksen et al., 2012; Thøgersen, 2015). Aktører, der specifikt arbejder med idræt for udsatte grupper, er ingen undtagelse, som det vil fremgå af denne rapport.

Statslige puljer til idræt for socialt udsatte

Ministerierne signalerer gennem forskellige puljer et ansvar for at initiere indsatser, der indbefatter idræt for samfundets svageste grupper. Ibsen et al. giver i rapporten 'Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idrætten' fra 2012 et tilbageblik på statens puljepolitik på området, som ifølge forfatterne for alvor tog fart i løbet af 1980'erne (Ibsen et al., 2012). 'Idræt for alle' er en målsætning, som har luret på den idrætspolitiske dagsorden i flere årtier med et formuleret fokus i Europarådet i 1966, IOC's nedsatte Sport for All Commission fra 1983 samt Europa-Kommissionens 'Hvidbog om Idræt' fra 2007.

Internationale studier hævder, at udtrykket 'social inklusion' kom på dagsordenen i løbet af 1990'erne, og at idrætsspecifikke indsatser med fokus på idræt som led i arbejdet med socialt udsatte er taget til i løbet af det nye årtusinde med England som ét af de førende lande på området (Suzuki, 2017; Coalter, 2007).

I Danmark har man også set mange initiativer vinde frem på idrætsområdet de seneste to årtier med regeringen som central spiller gennem udlodning af de såkaldte satspuljemidler til specifikt målrettede indsatser. Ibsen et al. beskriver puljemidlerne som et udtryk for:

"... et statsligt styringsredskab på politikområder, der er overladt til kommunerne og organisationerne uden specifikke anvisninger på, hvordan målene skal opnås, dvs. det centrale statslige niveau forsøger på at påvirke organisationer og kommuner."

(Ibsen et al., 2012, s. 13-14).

Det er ikke nemt at skabe et udtømmende overblik over alle puljer til idræt for socialt udsatte de seneste to årtier, da der ikke findes oversigter, som dels rækker så langt tilbage i tid, dels går på tværs af eksempelvis Kulturministeriet og Børne- og Socialministeriet.

En gennemgang af nogle centrale puljer indikerer, at der er sket en interessant udvikling over tid i puljernes fokus. Mens de første puljer primært havde fokus på nyskabende initiativer samt initiativer, der søgte at integrere socialt udsatte, vanskeligt stillede børn og generelt idrætsuvante borgere i det eksisterende foreningsliv, ser man i de seneste bevillinger et større fokus på at forankre driften af eksisterende indsatser, som har vist sig at have succes med målgrupperne – også uden for det etablerede foreningsliv.

Det ændrede fokus over tid kan muligvis ses som en respons på Breddeidrætsudvalgets rapport 'Idræt for alle' fra 2009, som satte fokus på idræt for socialt udsatte borgere gennem kapitlet 'Breddeidrættens sociale rummelighed' (Kulturministeriet, 2009).

Kapitlet fremhævede udfordringer med puljestrukturen og konkluderede blandt andet, at der bør skelnes mellem 'få dem ind-penge' og 'hold dem fast-penge', da der er stor forskel på rekruttering og fastholdelse af vanskeligt stillede borgere (s. 438). Rekruttering er ofte det primære fokus i nye projekter, mens det kræver en forankring af initiativer over en længere årrække for at kunne sikre fastholdelse.

Endvidere berørte breddeidrætsrapporten et behov for en overordnet struktur, som sikrer idræt for udsatte borgere med fokus på en bredere aktørgruppe end de traditionelle idrætsorganisationer:

"Det ville styrke idrættens muligheder for at være en aktiv social- og sundhedspolitisk part, hvis der i stigende grad blev arbejdet med formelle, langsigtede samarbejdsprocedurer. Socialpolitiske idrætsprojekter hører ikke kun hjemme i kommunernes kultur- og fritidsforvaltninger. Dette breder sig ligeledes over civilsamfundets forskellige parter: Det vil for fremtiden være oplagt, at idrætsforeninger, patientforeninger, aftenskoler og sociale foreninger intensiverer det samarbejde, der i en vis udstrækning allerede foregår."

Kulturministeriet, 2009, s. 437.

Det ændrede fokus i satspuljestøtten de senere år i retning mod støtte til mere etablerede aktører frem for nye initiativer kan også ses som en naturlig udvikling i forlængelse af, at der før det nye årtusinde ikke var fokus på at etablere sådanne initiativer, som ofte specifikt rakte ud over det traditionelle folkeoplysende område og var målrettet socialt udsatte. Det er ganske enkelt et relativt nyt fænomen i dansk idræt, som endnu ikke har fundet et stabilt leje hverken politisk, økonomisk eller i den praktiske organisering.

Også fra de store hovedorganisationer DIF og DGI's side ser man en politisk drejning det seneste år i retning af større erkendelse af, at der findes andre aktører, som leverer på områder, hvor idrætsorganisationerne ikke selv har deres kernekompetence og historiske udspring. Mens de tidligere har ytret ønske om at arbejde med 'idræt for alle', herunder socialt udsatte grupper, inden for rammerne af de to hovedorganisationer, hvilket de stadig

har fokus på gennem en række projekter, ser man inden for det seneste år tegn på en ændret holdning. Organisationerne har således i fællesskab udarbejdet et oplæg til regeringen i forbindelse med det såkaldte Marienborgmøde d. 25. september 2017 om DIF og DGI's fælles vision 'Bevæg dig for livet', hvori organisationerne bl.a. peger på et behov for en forankret støttemodel til aktører, der arbejder med idræt for socialt udsatte grupper, eksempelvis OMBOLD og Idræt for Sindet (IFS) (se senere under afsnittet om OMBOLD).

En oversigt over nogle af de centrale puljer de seneste to årtier er vist i tabel 1. Oversigten starter med regeringens bevilling på 75 mio. kr. til 'Det Idrætspolitiske Ideprogram' (IPIP), i perioden 1999-2002, som fokuserede på "den brede, folkelige idræt" (Ibsen et al., 2012, s. 15). VK-regeringen stoppede dog programmet før tid med kraftig påvirkning fra idrætsorganisationerne, så programmet endte med at have brugt 60 mio. kr. Der foreligger ikke en begrundelse for at stoppe IPIP, andet end at det blev stoppet som led i en '*sanering af råd, udvalg og programmer*' (Ibsen og Eichberg 2006, s. 18) efter den såkaldte VK-regerings tiltrædelse i 2001.

Godt en tredjedel af de 150 støttede projekter under IPIP havde ifølge forfatterne sigte på sociale- og sundhedsmæssige mål og mindede om projekter under den senere pulje til 'Idræt for vanskeligt stillede børn' fra 2005-2008, som Socialministeriet og Kulturministeriet sammen fandt 40 mio. kr. til. Denne pulje udmøntede sig i 87 projekter, hvoraf 53 projekter var omfattet af en evaluering, som Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC) på Syddansk Universitet gennemførte i 2012 (Ibsen et al., 2012). Blandt projekter, som modtog støtte fra puljen, finder man blandt andet BROEN-Danmark, get2sport og Fit-forKids, som i dag har udviklet sig til veletablerede aktører som beskrevet senere i denne delrapport.

I 2003-2006 udloddede det daværende Integrationsministerium en pulje for 'Unge nydan- skeres deltagelse i idræts- og foreningslivet' (17 mio. kr.) samt i 2006-2009 en pulje til 'Integration gennem deltagelse i idræts- og foreningslivet' (26,1 mio. kr.). LG Insight evaluerede puljeindsatserne (LG Insight, 2006a; LG Insight, 2006; LG Insight, 2012).

I 2009 kom breddeidrætsudvalgets rapport 'Idræt for alle', som efterfølgende resulterede i, at Kulturministeriet tog initiativ til at etablere såkaldte breddeidrætskommuner med fokus på idræt for socialt udsatte som ét af i alt fem fokusområder. Kulturministeriet og Nordea-fonden bevilligede 20 mio. kr. i perioden 2010-2011 og 20 mio. kr. i 2014-2016 med en tilsvarende medfinansiering fra de udvalgte breddeidrætskommuner (se gennemgang af projekter i delrapport 1).

I 2012 kom puljen 'Idræt for udsatte grupper' under det daværende Social- og Integrationsministerium med 20 mio. kr. (Ibsen et al., 2012) med formål om at sikre, at idræt for socialt udsatte blev en del af idrætsforeningernes tilbud frem for isolerede tilbud:

"Idræt for socialt udsatte skal være en del af idrætsforeningernes tilbud i stedet for at være aktiviteter isoleret fra det almindelige foreningsliv (...)"

"Social- og Integrationsministeriet vil i samarbejde med Kulturministeriet invitere organisationer, der varetager udsatteidrætten, og repræsentanter fra idrættens hovedorganisationer til et møde i august 2012 for at drøfte mulige partnerskabsprojekter."

(Karen Hækkerup, Social- og Integrationsminister 24. juni 2012)¹.

Idræt for Sindet (IFS) under Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI) (som hører under DIF) fik 4,8 mio. kr. af denne pulje som et udtryk for driftsstøtte eller med breddeidrætsrapporten fra 2009's udtryk 'hold dem fast-penge', da IFS blev etableret allerede i 1996.

Derudover gik midlerne fra puljen til at intensivere samarbejdet mellem de store hovedorganisationer og Idrætsorganisationen Dansk Væresteds Idræt (IDVI) (som i 2018 har skiftet navn til sport for LIVET)² under Landsforeningen af Væresteder³ og OMBOLD⁴. Konkret forsøgte DGI, sport for LIVET og OMBOLD at etablere et formelt samarbejde med oprettelse af en ny organisation Dansk Udsatte Idræt (DUI) med hjælp fra bureauet Public Futures⁵. Samarbejdet udmøntede sig dog aldrig i en fælles satsning, da sport for LIVET og OMBOLD ikke var enige med DGI om de konkrete vilkår⁶.

I 2015 formulerede Kulturministeriet også et projekt under titlen 'Idræt for personer med særlige behov'. Projektets formål var at sikre, at der: *"også fremover gennemføres initiativer for udsatte grupper/personer"*⁷ som eksempelvis sindslidende, misbrugere, hjemløse og personer, der opholder sig på væresteder. Projektet uddelte 11.34 mio. kr. over fire år (2015-2018) til tre landsdækkende organisationer med rødder i civilsamfundet: IFS, OMBOLD samt sport for LIVET. I beskrivelsen af denne udlodningsrunde blev der ikke i samme omfang som i 2012 lagt vægt på, at initiativerne skulle tænkes ind under de eksisterende organisationer DIF og DGI, men der blev i udvælgelsen lagt særlig vægt på *"indsatsernes mulighed for varig forankring"* (Kulturministeriet, 2015).

Sammen med den ovenstående pulje til idræt for personer med særlige behov udloddede Kulturministeriet også 6,5 mio. kr. i 2015 øremærket til gadeidræt *"For at udfylde gadeidrættens potentiale for at få flere børn og unge, herunder særligt udsatte børn og unge, til at bevæge sig"*⁸. Disse penge skulle gå til etableringen af Den Nationale Platform for Gadeidræt samt til at etablere gadeidræt i mindst ti danske kommuner.

I 2016 blev puljen 'Idræt for udsatte grupper' fra 2012 gentaget under Kulturministeriet (i 2012 lå puljen under Social- og Integrationsministeriet) med et betydeligt mindre beløb på

¹ <http://www.handicapbarn.dk/index.php/nyheder/nyheder-diverse/dagens-historie/item/605-20-mio-kr-til-idraet-for-udsatte-grupper>

² IDVI har i 2018 skiftet navn til sport for LIVET – de udsattes idrætsfællesskab (www.idvi.dk)

³ <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/idr%C3%A6tsforbund-vil-lukke-socialt-udsatte-grupper-ind>

⁴ https://www.ugebreveta4.dk/idraet-for-socialt-udsatte-haenger-i-en-tynd-traad_19676.aspx

⁵ <http://www.publicfutures.dk/portfolio/idraetsorganisation-for-socialt-udsatte>

⁶ OMBOLD og sport for LIVET oplevede DGI's krav om et pengeløst partnerskab for urimeligt (Interview med OMBOLD og sport for LIVET)

⁷ <https://kum.dk/temaer/idraet-for-personer-med-saerlige-behov/>

⁸ <https://kum.dk/nyheder-og-presse/pressemeddelelser/nyheder/185-mio-kr-til-gadeidraet-og-idraet-for-hjemloese-sindslidende-misbrugere-og-andre-socialt-udsa/1/1/>

6 mio. kr. end i perioden 2016-2019 (20 mio. kr. i 2012) med henvisning til de idrætspolitiske sigtelinjer, som identificerer seks indsatsområder, herunder idræt for udsatte grupper⁹. Støtten blev i denne omgang delt mellem BROEN Danmark, DFUNK Sport, GAME og OM-BOLD¹⁰.

Foruden specifikke puljer målrettet idræt for udsatte grupper de seneste årtier finder man også satspuljestøtte mere direkte til aktører, der arbejder med idræt for udsatte grupper.

Eksempelvis modtog get2sport 15,2 mio. kr. i 'udviklingsstøtte' i 2010-2013¹¹ (3,8 mio. kr. årligt), 8 mio. kr. i 'overgangsstøtte' i 2014-2015¹², samt 8 mio. kr. i 'forankringsstøtte' i 2016-2017¹³ (4 mio. kr. årligt). Senest har get2sport modtaget 24 mio. kr. fra Integrationspuljen i 2018-2021 (6 mio. kr. årligt) (Aftale om udmøntning af satspuljen for 2018 på integrationsområdet).

I 2017 fik sport for LIVET 8,8 mio. kr. af satspuljemidlerne (2,2 mio. kr. årligt i perioden 2017-2020) til dets 'fortsatte virke for dermed at sikre udbud af idrætstilbud til socialt udsatte borgere' (Aftale om satspuljen på social- og indenrigsområdet 2017-2020, 4. november 2016).

Tabel 1 herunder giver et overblik over de nævnte puljer og bevillinger de seneste to årtier.

Tabel 1. Oversigt over centrale statslige bevillinger til idræt for socialt udsatte målgrupper 1999-2018

	Pulje/aktør	Beløb i kr.	Støttens omfang	Evaluerings
1999-2002	Det Idrætspolitisk Ideprogram (IPIP) Regeringen: 'Den brede, folkelige idræt'	75 mio. kr. (afsluttet efter 60 mio. kr.)	150 projekter	Ibsen, Institut for Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning, KU, 2002
2005-2008	Idræt for vanskeligt stillede børn	40 mio. kr.	87 projekter	Ibsen et al., Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC), SDU, 2012. la Cour, Anette Michelsen, SDU, 2008 for DIF (get2sport) La Cour, Anette Michelsen, SDU, 2009, (33 projekter med fokus på overvægt)

⁹ <https://kum.dk/kulturpolitik/idaet/idaetpolitik/>

¹⁰ <https://kum.dk/temaer/idaet-for-udsatte/>

¹¹ get2sport fik denne bevilling under puljen 'Forpligtende samarbejde om videreførelse af det frivillige integrationsarbejde'. I samme pulje fik Dansk Flygtningehjælp 44 mio. kr., DUF 3 mio. kr., DGI Inklusion 5,25 mio. kr., KVINFOs mentornetværk 18 mio. kr. samt Team Succes 3 mio. kr.

¹² https://www.dif.dk/politik/nyheder/nyheder/2013/maj/20130524_opinion1

¹³ Udmøntning af satspuljen for 2016, 30. oktober 2015

2003-2006	Integrationsministeriet: 'Unge nydanskere deltagelse i idræts- og foreningslivet'	17 mio. kr.	76 projekter	LG Insight, 2006
2006-2009	Integrationsministeriet: 'Integration gennem deltagelse i idræts- og foreningslivet'	26,1 mio. kr.	59 projekter	LG Insight, 2006 LG Insight, 2012
2010-2011	Kulturministeriet og Nordea-fonden: Breddeidrætskommuner	20 mio. kr.	11 projekter	TSE Consulting & DAMVAD, 2012
2010-2013	Satspulje (Social- og Integrationsministeriet) 'udviklingsstøtte'	15,2 mio. kr.	get2sport	Oxford Research A/S for Social- og Integrationsministeriet, 2013
2012	Social- og Integrationsministeriet: Idræt for udsatte grupper	20 mio. kr.	IFS og samarbejde ml. sport for LIVET, OMBOLD og DGI	Lüders og Jespersen, Center for Handicap og Bevægelsesfremme, SDU, 2013. For Idræt for Sindet
2014-2015	Satspulje (Social- og Integrationsministeriet) 'overgangsstøtte'	8 mio. kr.	get2sport	
2014-2016	Kulturministeriet og Nordea-fonden: Breddeidrætskommuner	20 mio. kr.	11 projekter	TSE Consulting, 2017
2015-2017 ¹⁴	Kulturministeriet: Alternative idrætsformer for børn og unge	6,5 mio. kr.	Platform for gadeidræt samt etablering af gadeidræt i mindst ti kommuner	Pilgaard, Idrættens Analyseinstitut 2017. For Den Nationale Platform for Gadeidræt.
2015-2018	Kulturministeriet: Idræt for personer med særlige behov	11,34 mio. kr.	IFS, OMBOLD, sport for LIVET	Oxford Research A/S (under udarbejdelse)
2016-2017	Satspulje (Social- og Indenrigsministeriet) 'forankringsstøtte'	8 mio. kr.	get2sport	Tofft-Jørgensen, DIF 2017
2016-2019	Kulturministeriet: Idræt for udsatte grupper	6 mio. kr.	BROEN, DFUNK Sport, GAME, OMBOLD	
2017-2020	Satspulje (Social- og Indenrigsministeriet) 'fortsat virke'	8,8 mio. kr.	sport for LIVET	
2018-2021	Satspulje (Integrationsministeriet)	24 mio. kr.	get2sport	

¹⁴ <https://kum.dk/nyheder-og-presse/pressemeddelelser/nyheder/185-mio-kr-til-gadeidraet-og-idraet-for-hjemloese-sindslidende-misbrugere-og-andre-socialt-udsa/1/1/>

Statslige idrætsperifere puljer

Socialstyrelsen udmønter en lang række puljer, som henvender sig til fagområder som udsatte, civilsamfund, frivillige, integration og handicap. Disse puljer har ikke specifikt til hensigt at støtte idrætsrelateret arbejde med udsatte, men kan bruges til formålet, og i Breddeidrætsrapporten fra 2009 blev sådanne puljer betegnet for 'idrætsperifere puljer' (Kulturministeriet 2009, s. 430).

I denne gennemgang er fokus udelukkende på puljer, som støtter arbejde med socialt udsatte, mens puljer direkte henvendt til handicapområdet ikke er inden for rammerne af dette projekt (se definition og afgrænsning i delrapport 1).

De fem udvalgte puljer, som ligger inden for afgrænsningen i dette projekt, er:

- PUF-puljen (Pulje til frivilligt socialt arbejde)
- LOTFRI-puljen (Udlodningslovens pulje til landsdækkende frivillige sociale organisationer)
- SærligSoc-puljen (Udlodningspuljen til særlige sociale formål)
- Udviklingspuljen (Udviklingsstøtte til projekter for mennesker med handicap, særligt socialt udsatte samt til integrationsprojekter)
- Uddannelsespuljen for frivilligt socialt arbejde (økonomisk støtte til organisationers og foreningers egne kursusaktiviteter).

Et blik på, hvilke aktører der modtager penge fra disse puljer, giver et indtryk af, at mange aktører opnår støtte fra flere forskellige puljer inden for samme år¹⁵. Samtidig er der gengangere i modtagerfeltet i både 2015, 2016 og 2017, og man finder en håndfuld centrale puljemodtagere, som også har modtaget støtte fra de ovenfor nævnte statslige puljer målrettet idræt for socialt udsatte jf. tabel 1. For puljemodtagerne er det altså et fortløbende vilkår at arbejde med ansøgninger til satspuljemidler og Socialstyrelsens idrætsperifere puljer.

Samtidig fylder væresteder, frivilligcentre og landsdækkende aktører, som har aktiviteter i et stort antal kommuner, meget på modtagerlisten. Det gælder eksempelvis Blå Kors Danmark, Kirkens Korshær, Landsforeningen Unge for Lige Værd, KFUM's Sociale Arbejde, Ungdommens Røde Kors, Dansk Folkehjælp, Frelsens Hær, Børns Voksenvenner, Red Barnet og forskellige lokale væresteder.

Yderligere finder man et stort antal projekter, som ikke direkte handler om idræt for socialt udsatte, men som handler om at skabe aktiviteter for udsatte, hvor idrætslige aktiviteter ofte kan være en del af flere andre tilbud.

Der findes altså en række aktører i Danmark, som når bredt ud i landets kommuner, og som har daglig kontakt til forskellige grupper af udsatte børn, unge og voksne, hvor der af og til også foregår idrætslige aktiviteter. Idræt og fysisk aktivitet er dog sjældent kernefo-

¹⁵ Oversigt over modtagere af puljerne findes på tilskudsportalen: <https://tilskudsportal.sm.dk/Sider/forside.aspx>

kus, når man kigger på aktørernes- og projekternes samlede fokus på frivilligt socialt arbejde. Som det fremgår af de følgende afsnit, går typisk mellem 3 og 9 pct. af de samlede puljemidler til initiativer med idrætsligt indhold.

PUF-puljen (Pulje til frivilligt socialt arbejde)

I 2017 indeholdt PUF-puljen i omegnen af 43 mio. kr. (Midlerne kan anvendes i perioden 1. juni 2017 til 31. maj 2018).

Her finder man i udlodningsoversigten for 2017 ti projekter (ud af mere end 200 projekter) med direkte formål om at skabe idrætslige aktiviteter for udsatte målgrupper. Lokalforeninger under BROEN-Danmark udgør flertallet af projekterne.

De ti idrætsrelaterede projekter er listet i tabel 2, mens en oversigt for 2015 og 2016 er vedhæftet i bilag 1.

Tabel 2. Oversigt over projekter fra PUF-puljen 2017, som har til formål at lave idræt eller motion for udsatte målgrupper

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.
BROEN-Danmark	Fritidspas for truede unge	291.312 kr.
BROEN Guldborgsund	Støtte til socialt udsatte og truede børn og unge i Guldborgsund	100.000 kr.
BROEN Vejle	BROEN Vejle	150.000 kr.
BROEN Aalborg	Hjælp til socialt udsatte børn og unge i Aalborg Kommune	100.000 kr.
BROEN Haderslev	Støtte til truede børn i Haderslev Kommune	90.000 kr.
BROEN Esbjerg	Støtte til truede børn i Esbjerg Kommune	80.000 kr.
OMBOLD	OMBOLD lokalt	200.000 kr.
Sam foreningen (Randers)	Sociale Aktiviteter og Motion	150.000 kr.
Missionen blandt Hjemløse (nu WeShelter.dk) Valby.	Yoga og massage for hjemløse og socialt udsatte	118.664 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	KFUM touren	500.000 kr.
I alt		1.779.976 kr.
		4,1 pct. af PUF-puljen i 2017

LOTFRI (Udlodningslovens pulje til landsdækkende frivillige sociale organisationer)

LOTFRI puljen uddelte godt 55 mio. kr. i 2017. (Midlerne kan anvendes i perioden 1. januar 2017 til 31. december 2017).

Oversigten over fordelte tilskud fra puljen oplyser udelukkende den landsdækkende aktør, som har modtaget penge jf. puljens overskrift, og støtten kan gå til driftsstøtte til de landsdækkende organisationers sociale arbejde. KFUM's Sociale Arbejde har modtaget støtte fra puljen i to forskellige tilsagn som vist i tabel 3 herunder. KFUM har dog ikke på lige fod med de øvrige aktører i tabellen udelukkende fokus på idræts- og fritidsaktiviteter, men

bliver alligevel nævnt i denne sammenhæng, da mange aktiviteter under KFUM indbefatter idræt eller motion.

Omvendt ser man en aktør som GAME, som udbyder gadeidrætsaktiviteter, modtage tilskud fra driftspuljen. GAME tilbyder dog ikke udelukkende aktiviteter for socialt udsatte borgere, men har aktiviteter og laver initiativer, som egner sig godt til udsatte unge, og som i nogle tilfælde henvender sig til udsatte, som ikke dyrker idræt i det etablerede foreningsliv. I 2015 og 2016 fik også FitforKids driftsstøtte fra LOTFRI-puljen, men altså ikke i 2017 (se bilag 1).

Tabel 3. Få aktører med fokus på idræt modtager driftsmidler fra Socialstyrelsen

Aktør	Tilsagn givet i kr.
KFUM's Sociale Arbejde	511.066,24 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	444.181,29 kr.
GAME	486.703,76 kr.
BROEN Danmark	344.746,62 kr.
I alt	2.135.503,51 kr.
	3,9 pct. af LOTFRI-puljen i 2017

SærligSoc-puljen (Udlodningspuljen til særlige sociale formål)

SærligSoc-puljen udloddede 13,2 mio. kr. i 2017. (Midlerne kan anvendes i perioden 1. juni 2017 til 31. maj 2018).

Puljen giver især (men ikke udelukkende) tilskud til en række feriecamps, -lejre og sommerferieaktiviteter, som på forskellig vis også indbefatter idrætslige aktiviteter for udsatte målgrupper. Her udloddes typisk mindre beløb end i de øvrige gennemgåede puljer til mindre, afgrænsede initiativer.

Tabellen herunder viser udelukkende idrætsspecifikke projekter, mens de mange sommerferieprojekter, hvor idræt og motion formentlig indgår som centrale aktiviteter (uden at det fremgår tydeligt af projekterne), ikke er listet i tabellen. Blandt arrangører af sommerferielejre og aktiviteter finder man aktører som Blå Kors Danmark, Kirkens Korshær, Landsforeningen Unge for Ligeværld, Ungdommens Røde Kors, Dansk Folkehjælp, Frelsens Hær, Børns Voksenvenner, Red Barnet og forskellige væresteder.

KFUM's Sociale Arbejde har også fra denne pulje modtaget penge til i alt syv forskellige projekter i 2017. I tabel 4 er udelukkende projekter med idrætsligt formål anført.

Tabel 4. Oversigt over projekter fra SærligSoc-puljen 2017, som har til formål at lave idræt eller motion for udsatte målgrupper

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.
Misbrugsportalen	Brug Bolden (fodboldtilbud om regelmæssig træning i Fremad Valby)	299.500 kr.
BROEN-Danmark	Aktiv Familieferie	60.000 kr.
Foreningen FitforKids	Sommerlejr 2017	94.723 kr.
OMBOLD	Studerende og udsatte som frivillige	300.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Ferieaktiviteter til fremme af mental sundhed	162.396 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Motion, Miljø og Kultur	97.076 kr.
Friis, Bjarke	YMCycle (Et lokalt cykelværksted i Esbjerg, som KFUM og KFUK står bag)	200.000 kr.
I alt		1.213.695 kr.
9,2 pct. af SærligSoc-puljen i 2017		

Udviklingspuljen

Udviklingspuljen (Udviklingsstøtte til projekter for mennesker med handicap, særligt socialt udsatte samt til integrationsprojekter) rummer knap 30 mio. kr. i 2017 (midlerne kan anvendes i perioden 1. januar 2017 til 31. december 2018). Puljen er en del af Satspuljeaftalen fra 2014, som er blevet genudmeldt i 2017.

Også under Udviklingspuljen finder man projekter, som skaber forskellige aktiviteter for udsatte grupper, hvor idræt og motion indgår, men ikke som primært formål. Oversigten rummer kun et enkelt projekt, som specifikt omhandler motion. Projektet henvender sig til døve, døvblinde og udviklingshæmmede og ligger derfor uden for definitionen af socialt udsatte i dette projekt.

Der kan være en god grund til, at de idrætsspecifikke tilbud og projekter, som modtager støtte fra de øvrige puljer, ikke figurerer under udviklingspuljen. Som det ligger i puljens navn, har den til hensigt at støtte nyskabende initiativer, mens mange af de 'etablerede' projektansøgere på idrætsområdet for socialt udsatte grupper arbejder med gentagelse, forankring og viderebygning på allerede gennemførte projekter og erfaringer. De er derfor formentlig ikke egnede til støtte under udviklingspuljen.

Uddannelsespuljen for frivilligt socialt arbejde

Uddannelsespuljen (Støtteform A – økonomisk støtte til organisationers og foreningers egne kursusaktiviteter) uddelte knap 3 mio. kr. i 2017. (Midlerne kan anvendes i perioden 1. september 2017 til 31. august 2018). Denne pulje henvender sig til uddannelse af frivillige aktører, som arbejder med socialt udsatte.

I tabel 5 herunder indgår Streetmanagerforeningen¹⁶, som i princippet er en forening, der hjælper unge, som bor i et udsat boligområde, og som har kriminalitet tæt på livet. Foreningen tilbyder, foruden rådgivning og vejledning inden for en række problematikker, der knytter sig til livet i et udsat boligområde, boksning og fodbold som led i arbejdet med at tilbyde de unge positive fritidsbeskæftigelser. Også FitforKids figurerer som puljemodtager af uddannelsespuljen.

Tabel 5. Oversigt over projekter fra uddannelsespuljen 2017, som har til formål at lave idræt eller motion for udsatte målgrupper

Aktør	Tilsagn givet i kr.
KFUM's Sociale Arbejde	73.291 kr.
OMBOLD	26.724 kr.
FitforKids	46.150 kr.
Streetmanagerforeningen	14.250 kr.
I alt	160.415 kr.
	5,4 pct. af Uddannelsespuljen i 2017

Kommunale midler til støtte af idræt for socialt udsatte

Foruden statslige puljer finder man kommunale midler øremærket til frivilligt socialt arbejde, herunder idræt for socialt udsatte.

§ 18-midler

De såkaldte § 18-midler er kommunernes mulighed for at støtte aktiviteter for socialt udsatte borgere. Kommunerne modtager et bloktilskud fra staten til frivilligt socialt arbejde, men i praksis må kommunerne selv bestemme, hvorvidt de bruger hele bloktilskuddet på det eller på helt andre ting. Derfor er det også interessant at se, hvor stor en andel af bloktilskuddet kommunerne bruger, og det er meget forskelligt.

Samlet set viser den seneste opgørelse fra 2015, at kommunerne udbetaler mere i § 18-støtte, end de modtog i bloktilskud fra staten. I 2015 modtog kommunerne 161 mio. kr. fra staten, men udbetalte 162,8 mio. kr. til frivilligt socialt arbejde i kommunerne. Man finder dog store kommunale forskelle i tilbøjelighed til at benytte tilskuddet til § 18-formål. Eksempelvis brugte Dragør Kommune 27 pct. af bloktilskuddet i 2015 sammenholdt med Kalundborg Kommune, som brugte 168 pct. af tilskuddet (Danmarks Statistik, 2015)¹⁷.

Der kan være mange årsager og formentlig også udsving på tværs af opgørelsesår, som forklarer dele af de kommunale variationer. Størstedelen af kommuner, som ikke anvender alle § 18-midler, oplyser, at de viderefører pengene til næste års pulje. Samtidig viser opgørelsen, at 85 pct. af alle midler går til aktører, som også tidligere har modtaget § 18-støtte

¹⁶ Streetmanagerforeningen er stiftet i samarbejde med Den Sociale Retshjælp og arbejder primært i områder på Nørrebro i København og ved Gellerupparken i Aarhus. www.streetmanagerforeningen.dk

¹⁷ Danmarks Statistik overtog ansvaret for § 18 statistik fra Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) i 2016. Der findes pt. ikke nyere opgørelser end opgørelsen fra 2015.

(Danmarks Statistik, 2015). Her ligger altså en driftsstøtte til aktørernes arbejde lokalt i kommunerne, som indirekte kommer fra staten.

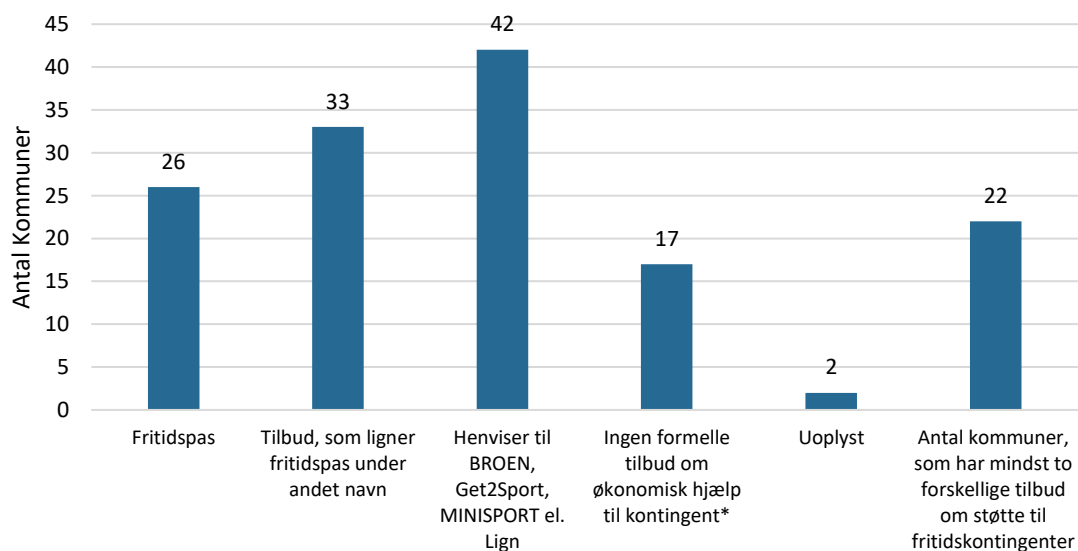
Det er ikke muligt at identificere projekter, som specifikt omhandler idræt og motion for socialt udsatte. Men sådanne initiativer er altså mulige at søge støtte til gennem § 18-midlerne. Ofte vil kommunerne formentlig have et princip om, at man ikke kan modtage støtte fra både folkeoplysningspuljen og § 18-midlerne til samme aktivitet. Derfor vil en tese være, at man finder meget få idrætsrelaterede projekter under § 18-støtten. Hvis dette er tilfældet, er spørgsmålet dog, om der ligger et uudnyttet potentiale i § 18-støtten i forhold til at (drifts)-støtte idrætslige aktiviteter for socialt udsatte, eller om idræt for socialt udsatte primært skal/bør hente støtte fra de kommunale folkeoplysningspuljer?

Fritidspas og andre kommunale støtteordninger

En lang række kommuner benytter muligheden for at støtte udsatte borgeres (især børns) fritidsdeltagelse direkte gennem eksempelvis økonomisk støtte til kontingenter og/eller udstyr. Modsat § 18-midlerne, som går til aktører, fører denne form for støtte direkte til den enkelte borger.

Aktuelt finder man fritidspasordninger med kontingentstøtte til børn og unge i 26 kommuner i Danmark, mens yderligere 33 kommuner har tilbud, der minder om fritidspasset, men som kommunerne kalder noget andet (se figur 1).

Figur 1. Oversigt over kommunernes tilbud til udsatte børn og unges deltagelse i fritidslivet

Figuren viser en oversigt over antal kommuner, der gør brug af fritidspas eller andre ordninger med det formål at støtte af udsatte børn og unges deltagelse i fritidslivet. Opgørelsen er baseret på onlinesøgning på kommunale hjemmesider i november 2017 samt telefonisk kontakt til kommuner, hvor tilbuddene ikke fremgik af hjemmesiden.

Fritidspasset er en ordning, som er støttet af satspuljemidler, og som efter en forsøgsperiode i Aarhus Kommune blev indført i 10 kommuner i perioden 2006-2009¹⁸ og igen i 23 kommuner i 2011-2015¹⁹. De 23 kommuner modtog i alt 76,7 mio. kr. i direkte støtte foruden processtøtte fra Socialstyrelsen til halvårslige heldagsnetværksmøder for projektmedarbejderne i de 23 kommuner (Socialstyrelsen, 2016). Allerede i 2014, inden den forrige projektperiodes afslutning og evaluering, kom der yderligere midler til fritidspasset gennem Socialstyrelsens samlede initiativ 'Tidlig Indsats - Livslang Effekt'²⁰.

Blandt de 33 kommuner, som hjælper udsatte børn og unge gennem øvrige lokalt tilpassede ordninger og modeller, finder man stor inspiration i fritidspassets indhold. De lokale variationer bærer præg af et behov for at skræddersy tilbud, der passer til den enkelte kommunes borgersammensætning.

Man finder eksempelvis store forskelle på de aldersgrupper, som har mulighed for at søge støtte både til fritidspas og til andre lignende tilbud. Eksempelvis er aldersgrænsen 0-18 år i Frederiksberg Kommune, 5-17 år i Frederikshavn Kommune, 6-29 år i Furesø Kommune, 6-16 år i Faaborg-Midtfyn Kommune, 6-25 år i Gentofte Kommune og 0.-10. klasse i Gladsaxe Kommune.

Nogle kommuner har haft behov for at oprette en akut støttepulje specifikt målrettet til flygtningebørn som eksempelvis Thisted og Frederikssund Kommune, mens andre kommuner støtter efter forældrenes indtægtsniveau (eksempelvis i Aarhus Kommune), og atter andre finder det mere relevant at kigge mere helhedsorienteret på barnets trivsel og behov for social inklusion, hvilket man finder eksempel på i Viborg Kommune. Man finder også eksempler på kommuner, som lader de frivillige foreninger stå for ansøgningen om støtte frem for, at det er et anliggende mellem en kommunal konsulent og det enkelte barn.

Mens 26 kommuner gør brug af et decideret fritidspas, henviser næsten dobbelt så mange kommuner (42) til andre initiativer, som udspringer af civilsamfundet. Ofte er det initiativer som BROEN eller get2sport, som kommunerne henviser til og formentlig også støtter økonomisk. Her kan man tale om en form for 'udlicitering' af opgaven med at varetage kontakt til de udsatte og forvaltning af den økonomiske støtte.

Endelig angiver 17 kommuner, at de ikke har formelle kommunale tilbud om støtte til børn og unges fritidsdeltagelse, men henviser til andre landsdækkende støttemuligheder under DGI (Foreningsliv for alle), Dansk Flygtningehjælp (Fritidspuljen) eller Red Barnets initiativ 'Plads til alle' (se nærmere beskrivelse af disse aktører senere i rapporten).

Der findes ingen overordnet kortlægning eller erfaringsopsamling på de mange kommunale støttemuligheder til forskellige grupper af udsatte børn og unges deltagelse i fritidsaktiviteter i Danmark.

¹⁸ <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/evaluering-af-forsog-med-fritidspas>

¹⁹ <https://socialstyrelsen.dk/born/forebyggelse-og-tidlig-indsats/Metoder/fritidspas>

²⁰ <https://socialstyrelsen.dk/projekter-og-initiativer/born/fritidspas>

Denne gennemgang viser, at kommunerne tilsyneladende ofte har behov for skræddersyede tilbud tilpasset de lokale vilkår, men samtidig gør de kommunale forskelle det vanskeligt at pege på overordnede succesfulde vs. mindre succesfulde tilgange til at støtte børns udgifter til fritidskontingenter.

I 2018 har DIF og DGI i fællesskab udmeldt et ønske om, at fritidspas bliver gjort obligatorisk i landets 98 kommuner, hvor de lokale foreninger skal stå for at koordinere tilbuddet. En artikel bragt i Jyllands-Posten d. 1. januar 2018²¹ citerer formanden for Kommunernes Landsforenings Børne- og Kulturudvalg, Leon Sebbelin, som gerne drøfter muligheder, men samtidig forholder sig til kommunernes forskellighed:

”En forestilling om, at nu finder vi *måden* at gøre det på, vil jeg nok være noget skeptisk over for. Billedet er så varieret, at det, der er en god løsning i en jysk landkommune, måske ikke er ideelt i en forstad til en større by (...) Men hvis kommunerne i dialog med DIF kan finde frem til måder, hvor vi kan løfte opgaven endnu bedre, end vi gør nu, så er jeg sikker på, at både den enkelte kommune og KL gerne stiller op for at drøfte det.”

(Leon Sebbelin, formand for KL's Børne- og Kulturudvalg, Jyllands-Posten d. 1. januar 2018).

I 2016 foretog Socialstyrelsen en erfaringsopsamling af 'Projekt Fritidspas', der viser et overvejende positivt indtryk af ordningen. Derudover peger opsamlingen på, at det kræver stort fokus at klæde foreningerne på, så de kan rumme målgruppen, samt et meget stort arbejde for de kommunale eller frivillige vejledere/mentorer, som forvalter kontakten mellem de udsatte familier og foreningerne. Fritidspasordningen kræver altså meget store personlige ressourcer til vejledning og støtte foruden den økonomiske støtte, der går til kontingent og udstyr.

I forhold til rekruttering af børn og unge viser erfaringerne, at det kan være svært for meget udsatte børn at blive en del af det etablerede fritidsliv, hvorfor samkørsels- og mentorordninger og i nogle tilfælde særligt tilrettelagte hold bliver anset for helt centralt for at opnå succes med fritidspas.

I marts 2018 har regeringen afsat 28,3 mio. kr. til en såkaldt 'fællesskabspulje' for '*ensomme hjemmehjælpsmodtagere*'²². Kommuner kan søge puljen til uddeling af 'fællesskabsklippe-kort' og i princippet minder dette klippekort meget om fritidspasset, blot henvendt til ældre borgere.

I de kommende år bliver det interessant at følge udviklingen i forhold til udmøntningen og forvaltningen af fritidspas, fællesskabsklippe-kort og eventuelt andre relevante 'udsattepas' i danske kommuner.

²¹ <https://jyllands-posten.dk/sport/ECE10160539/fritidspassucces-kan-ende-med-kun-at-faa-tabere/>

²² <https://www.sst.dk/da/puljer-og-projekter/2018/faelleskabspulje-ensomme-hjemmehjaelpsmodtagere>

Breddeidrætskommuner 2010-2011 og 2014-2016

Som tidligere beskrevet blev der i forlængelse af Breddeidrætsudvalgets rapport 'Idræt for alle' i 2009 sat fokus på idræt for socialt udsatte borgere som ét ud af fem udvalgte områder gennem etablering af såkaldte Breddeidrætskommuner.

I 2010-2011 vandt Aalborg, Faaborg-Midtfyn, Gentofte, Køge, Slagelse, Varde og Viborg Kommuner titlen som breddeidrætskommune, mens det i anden runde gjaldt Aabenraa, Aarhus, Gribskov, Høje-Taastrup, Mariagerfjord, Roskilde og Thisted Kommuner²³.

Området 'Idræt for socialt udsatte og idrætssvage grupper' blev dermed sat på dagsordenen gennem bud på i alt 26 projekter (ud af 101 projekter) målrettet socialt udsatte og idrætssvage grupper.

Af disse 26 projekter omhandler 22 projekter idræt for decideret udsatte borgere ud fra dette projekts definitioner. Det vil sige, at projekter, som eksempelvis 'Strategisk satsning på seniorer i foreningsidrætten' figurerer under området 'Idræt for socialt udsatte og idrætssvage grupper', men er ikke inkluderet i denne rapport gennemgang, da fokus er på seniorer bredt set, som ikke nødvendigvis er 'socialt udsatte'.

Projekternes målgrupper i de 22 projekter er vidt forskellige, men rummer alle borgere, der på en eller anden måde er udfordret i forhold til at dyrke idræt eller motion. Målgrupperne spænder over overvægtige og inaktive børn og deres familier, piger med anden etnisk baggrund, borgere med sindslidelser som har eller har haft et misbrug, ledige unge og unge med særlige behov.

Breddeidrætskommunerne fremstår som eksempler, hvor de kommunale forvaltninger agerer projektmagere og står centralt i arbejdet med socialt udsatte, ofte i samarbejde med lokale idrætsforeninger.

I et projekt fra Faaborg-Midtfyn Kommune, hvor frivillige sociale foreninger og idrætsforeninger skulle samarbejde om en særlig indsats til socialt udsatte og idrætssvage grupper, viser erfaringen, at det var en udfordring at synliggøre over for foreningerne, hvad de kan lære af hinanden på tværs.

I et andet projekt i kommunen, som henvendte sig til overvægtige børn og kvinder med type 2-diabetes, viser erfaringen, at rekrutteringen til projektet var tidskrævende, og at det var mere ressourcekrævende end ventet at arbejde med målgrupperne, fordi aktiviteterne løbende skulle tilpasses og justeres.

I Køge kommune viser erfaringerne fra et projekt, der havde til formål at rekruttere idrætsuvante forældre til praktiske arbejdsopgaver i foreningen, at det var vanskeligt at skabe kontakt, særligt til de tosprogede forældre.

²³ : <http://breddeidraet.nu/projekter/>

I et andet projekt i kommunen, hvor målgruppen var socialt udsatte og idrætssvage børn, var det en udfordring at skabe optimale rammer for et velfungerende samarbejde mellem forening og SFO. De to aktører havde forskellige mål og dermed vanskeligt ved at samarbejde.

I et projekt målrettet sindslidende i Varde Kommune viser erfaringen, at der blev brugt meget tid på opsøgende arbejde i forhold til at sprede budskabet og rekruttere deltagere. Derudover viste det sig, at det er vigtigt at medtænke transportmuligheder til og fra idrætsaktiviteterne, fordi mange deltagere havde svært ved selv at komme frem. Deltagerne havde desuden stor gavn af at blive støttet og fulgt til aktiviteterne, ligesom mange ikke havde råd til at betale kontingenter eller til at deltage i stævner. Derudover viser erfaringen, at målgruppen skulle motiveres og påmindes, f.eks. via en sms, om deltagelse i aktiviteterne.

I Høje-Taastrup Kommune henvendte et projekt sig til patienter og ældre mennesker. Den største udfordring var her, at patienterne ønskede at træne isoleret med folk med samme sygdom, så der var forståelse for hosten, langsomt tempo osv. Dette ønske gjorde det svært for de forskellige patientforeninger at dele faciliteterne. Flere af deltagerne havde desuden begrænset energiniveau og derfor meget specifikke krav til træningstiderne.

Opsummering

Gennemgangen af statslige puljer, idrætsspecifikke puljemidler samt kommunal støtte til idræt for socialt udsatte er med til at belyse nogle af de aktører, som beskæftiger sig med området.

Samlet set vidner de statslige puljemidler til idræt for socialt udsatte om en ganske uoverskuelig og tilsyneladende ustruktureret støttestruktur. Overordnet virker der dog til at være foregået en udvikling i støtte fra primært at støtte et stort antal projekter med nye tiltag til i højere grad også at støtte og forankre indsatserne hos visse aktører, som har vist sig bæredygtige og succesfulde i forhold til at skabe gode tilbud til socialt udsatte.

Med Breddeidrætsbetænkningens udtryk sker der en udvikling fra primært at investere 'få dem ind- penge' med ønske om at det skal foregå under eksisterende foreningsrammer til også at investere 'hold dem fast- penge' hos aktører uden om DIF og DGI.

Gennemgangen af idrætsspecifikke puljer er med til at belyse, at der også findes en lang række ikke-idrætsspecifikke aktører, som skaber aktiviteter og arbejder for at forbedre vilkår og indhold i hverdagen for de mest udsatte borgere i det danske samfund. KFUM's Sociale Arbejde, Frivilligcentre, Blå Kors Danmark, Dansk Røde Kors, Frelsens Hær, Kirkens Korshær, lokale væresteder, Landsforeningen Unge for Ligeværld, Red Barnet og Børns Voksenvenner er nogle af de aktører, som er med til at sikre, at børn, unge og voksne udsatte har steder at komme i hverdagen, hvor idrætslige aktiviteter i større eller mindre omfang bliver tilbudt som en del af flere forskellige sociale indsatser. Disse aktører arrangerer også i stort omfang sommerferieaktiviteter, hvor idrætslige aktiviteter indgår.

Kommunerne spiller i forskelligt omfang mere eller mindre direkte roller i arbejdet med idræt for socialt udsatte borgere. Dels gennem økonomisk støtte til civilsamfundsaktører, dels gennem fritidspas eller lignende kontingentstøtte og mentorordninger rettet direkte mod borgerne, dels gennem kommunalt forankrede initiativer og projekter og/eller gennem partnerskabsaftaler med andre aktører.

Heller ikke på det kommunale område finder man dog en oversigt over projekter, indsatser eller systematisk tværkommunal vidensdeling. Eksempelvis er der ikke overblik over, hvilke aktører og indsatser der hvert år modtager penge fra § 18-midlerne til idrætslige formål.

Det følgende afsnit ser nærmere på de aktører og initiativer, som i dag har etableret landsdækkende aktiviteter, der på forskellig vis har fokus på idræt for socialt udsatte.

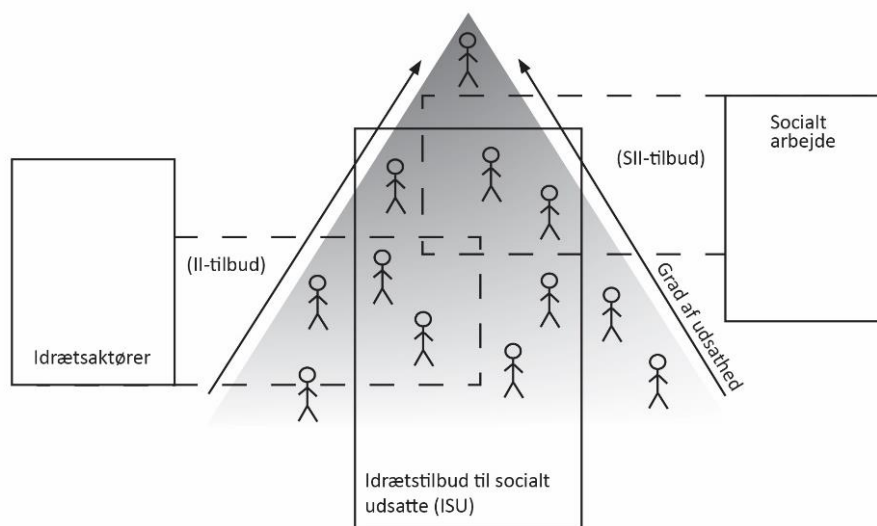
Del 2: Aktører, der tilbyder idræt for socialt udsatte

Aktører, der arbejder med idræt for socialt udsatte, bliver i det følgende kategoriseret ud fra tre grundlæggende forskellige udgangspunkter:

1. Idrætsaktører for socialt udsatte (ISU) (hvor aktører konstitutivt arbejder målrettet med idræt for socialt udsatte).
2. Idrætslig inklusion (II) (hvor etablerede idrætsaktører udvider fokus fra kerneopgaven til i højere grad at være inkluderende/rummelige for socialt udsatte målgrupper),
3. Social inklusion gennem idræt (SII) (hvor idræt bruges som middel i det sociale arbejde)

Model 1 adresserer de tre aktørtilgange, og samtidig illustrerer modellen en hypotese om, at de tre forskellige tilgange figurerer som supplement til hinanden snarere end som overlappende eller konkurrerende tilbud. Denne hypotese bygger på en antagelse om, at de forskellige tilbud har forskellige kvaliteter og udfordringer i forhold til forskellige typer af socialt udsatte målgrupper. Denne rapport har ikke til formål at be- eller afkræfte en sådan hypotese, da det ikke er muligt at foretage en nærmere analyse af de målgrupper, som aktørerne i praksis rekrutterer til deres aktiviteter. Det vil i stedet være i fokus i delrapport 3.

Model 1. Tre aktørtilgange i arbejdet med idræt for socialt udsatte

Jf. gennemgangen af definitioner af social udsathed i delrapport 1 kan der være mange forskellige grader af social udsathed i almindelighed og i forhold til idrætsdeltagelse i særdeleshed. Derfor er det relevant at antage, at de forskellige aktører rammer forskellige målgrupper. Når de etablerede idrætsaktører (II) som eksempelvis DIF og DGI sætter fokus på at blive mere rummelige for borgergrupper, som ikke af sig selv finder vej til det etablerede foreningsliv, vil det formentlig sjældent være de allermest udsatte borgere, som får glæde

af sådanne tilbud. DGI Inklusion giver udtryk for, at de specifikt i forhold til deres pulje 'Foreningsliv for alle' er sig denne rolle meget bevidst:

"Vi plejer at sige, at vi i DGI typisk rammer gråzonebørnene, men at kommunerne nok i højere grad rammer de børn, eller *også* rammer de børn, der er endnu sværere stillet (...)
Til gengæld tror jeg, at vi har stor relevans for det, vi så kalder gråzonebørnene.

(DGI Inklusion).

DGI Inklusion understreger dog, at de med andre indsatser går målrettet til værks i forhold til mere udsatte borgere. Eksempelvis anbragte unge i projektet 'Unge styrker unge', eller når de arbejder med flygtninge i projektet 'Netværk på tværs'.

Omvendt ser man aktører, som arbejder med frivilligt socialt arbejde, og i den forbindelse bruger idrætslige initiativer, sommerferieaktiviteter, cykelture mv. som led i arbejdet med de socialt udsatte borgere (SII). Eksempler herpå ser man på væresteder for hjemløse, misbrugere, sindslidende mv., som har potentiale for at appellere til nogle af de sværest stillede grupper, men hvor det idrætslige indhold omvendt ikke nødvendigvis altid har særlig meget karakter af 'seriøs' idræt (eksempelvis i tilfælde, hvor værestederne igangsætter aktiviteter på værestederne uden nogen formelle faciliteter eller rekvisitter). KFUM's Sociale Arbejde laver mange af sådanne projekter, som de modtager støtte til gennem de idrætsspecifere puljer, som tidligere nævnt.

Idrætsaktører, hvis kernefokus er at blande de to ovenstående tilgange gennem idrætstilbud specifikt rettet mod socialt udsatte borgere (ISU), rammer ifølge dem selv bredere i paletten af social udsathed lige fra det såkaldte gråzoneområde til borgere, der er meget svært stillet i livet. BROEN, OMBOLD, sport for Livet (det tidligere IDVI, Idrætsforeningen Dansk Væresteds Idræt) og Idræt for Sindet står centralt på denne liste. Ifølge én af disse idrætsaktører er sådanne tilbud nødvendige supplementer til II-tilbuddene, fordi de svageste grupper har særlige behov, som den etablerede idræt har vanskeligt ved rumme:

"Det ligger ikke i foreningsidrættens DNA at tage sig af de svageste. Det kan da godt være, at der bliver lavet noget (...) så laver DGI noget gadeidræt, og så laver DIF også et eller andet med ghettosport. Det er perfekt. De går bare ikke ned i vores målgrupper, fordi disse målgrupper er så hamrende besværlige at have med at gøre. Så kan vi godt sige, at de laver idræt for udsatte, ja, men de laver det ikke for vores målgrupper, fordi det kræver altså, det kræver noget ekstra (...) Og det er det, vi kan, og som foreningsidrætten i den store etablerede idræt aldrig nogensinde kommer til at kunne. Det er også okay, så skal der bare også være plads til, at det vi laver, skal understøttes."

(ISU-aktør).

Herunder følger en oversigt over eksisterende tilbud inden for de tre tilgange til idræt for socialt udsatte målgrupper.

Oversigt over idrætstilbud til socialt udsatte (ISU)

BROEN-Danmark

BROEN-Danmark startede i 2002 som en lokal, frivillig forening i Horsens. BROEN hjælper udsatte børn og unge til et aktivt fritidsliv gennem økonomisk støtte til kontingent og udstyr samt ved at skabe kontakt til det lokale foreningsliv. Ofte foregår arbejdet i samarbejde med sundhedsplejersker, lærere, pædagoger eller sagsbehandlere, men centralt står samarbejdet med frivillige foreningsledere og trænere i eksisterende lokale foreninger.

Siden 2002 har aktiviteterne bredt sig til nu 26 kommuner i Danmark, som har en lokal BROEN forening. BROEN var blandt de 87 projekter, som fik støtte fra puljen for vanskeligt stillede børn i perioden 2005-2008, og har siden fået støtte fra en lang række puljer, fonde og sponsorer. Bikubenfonden, Ole Kirk's Fond, TrygFonden og OK står øverst på den lange liste af støtter til BROEN-Danmark.

BROEN var blandt de fire modtagere, som skulle dele 6 mio. kr. fra Kulturministeriets pulje 'Idræt for udsatte grupper' i perioden 2016-2019. Derudover modtager BROEN-Danmark og en række lokale BROEN-foreninger støtte fra de idrætsspecifikke puljer. I 2017 både fra PUF-puljen (projektmidler), LOTFRI-puljen (driftsmidler) og SærligSoc-puljen (sommerferieaktiviteter).

BROEN støttede i 2017 4.613 børn økonomisk og talte 197 frivillige i de 26 aktuelle kommuner. Dertil kommer 208 børn og unge, som har deltaget i ferieaktiviteter (spejderlejr, fodboldskoler, stævner mv.). Det frivillige arbejde består i at hjælpe børn og unge til at finde vej til eksisterende idrætstilbud i de lokale idræts- og fritidsforeninger samt i forhold til at tildele økonomisk støtte til kontingent og udstyr.

BROEN kan dermed beskrives som en økonomisk håndsækning og et mentalt skub til vanskeligt stillede børn, hvis forældre ikke selv magter eller overvejer at sende deres børn til fritidsaktiviteter. Det minder i princippet meget om det kommunale fritidspas eller DGI Inklusions indsats med uddeling af kontingentstøtte. Til forskel fra fritidspassets tidsbegrænsede virke har BROEN dog ikke nogen formel grænse for, hvor lang tid et barn er berettiget til støtte. Samtidig forsøger BROEN at undgå for meget bureaukrati i uddelingen af støtte og derved gøre støtteordningen mere smidig og let at forvalte, end det er tilfældet med fritidspasset.

Til forskel fra DGI Inklusions kontingentstøtte, som bliver tildelt gennem foreningernes ansøgning til DGI centralt, fungerer BROEN's arbejde lokalt i direkte dialog med de involverede børn og unge.

En vigtig pointe og positiv årsag til, at nogle børn ophører med at modtage støtte fra BROEN, er, at forældrenes økonomi ændrer sig, så familien selv kan betale, eller at børnene bliver tilknyttet foreningen som trænere, hvorved de kan få refunderet eller nedsat deres kontingent af foreningen.

I nogle kommuner arbejder kommunen tæt sammen med BROEN og 'udliciterer' opgaven med tildeling af kontingentstøtte til BROEN. Sådan foregår det eksempelvis i Køge Kommune.

OMBOLD

OMBOLD arbejder med gedefodbold for socialt udsatte borgere. De har fire kerneindsatser med fokus på 1) lokal gedefodboldtræning, 2) afholdelse af Asfaltligaen, 3) mesterskaber samt 4) drift af Hjemløselandsholdet (som spiller på asfalt)²⁴.

OMBOLD startede i 2003 med etablering af Hjemløselandsholdet og har siden udviklet sig til en landsdækkende aktør, der arbejder for ugentlig træning og hyppige mesterskaber. Træning foregår dels gennem åbne OMBOLD-træninger, dels gennem etablering af folkeoplysende foreninger.

OMBOLD understøtter de åbne, lokale træninger i samarbejde med kommuner, lokale væresteder, forsorgshjem og herberger. Træningerne er gratis og åbne for alle, så hjemløse, psykisk sårbare, misbrugere, exmisbrugere, asylansøgere mv. kan deltage på tværs af institutionelle tilhørsforhold, diagnoser mv. Man finder aktuelt fire åbne OMBOLD-træninger i København, to i Aarhus, samt i Hillerød, Esbjerg, Næstved og Birkerød.

De folkeoplysende foreninger er organiseret af brugerfrivillige, der er aktive spillere i OMBOLD-regi og bliver understøttet af OMBOLD. Etableringen af folkeoplysende foreninger skyldes primært praktiske grunde i forhold til at skabe muligheder for at få adgang til kommunale faciliteter, fonde og puljer. OMBOLD har etableret folkeoplysende foreninger i Aalborg, to i Aarhus, og en i København.

Den ugentlige træning suppleret med hyppige turneringer gør, at nogle af deltagerne i OMBOLD's tilbud spiller fodbold flere gange om ugen. OMBOLD anser de ugentlige træninger for altafgørende for at skabe fastholdelse i stabile lokale idrætsfællesskaber frem for kun at skabe oplevelser gennem enkeltstående events. OMBOLD har i den forbindelse et særligt fokus på de kvalitative værdier i tilbuddene ved at inkludere og engagere udsatte i idrætsfællesskaber, hvor de får et dagligt og stabilt tilhørsforhold og følelsen af, at de kan bidrage, at der er brug for dem – deraf effekter på sundhed, netværk og livskvalitet. Dette fokus er mere interessant for OMBOLD end et rent kvantitativt fokus.

Apropos kvantitet deltog der i 2017 i omegnen af 100 hold til OMBOLD's afholdte stævner med repræsentation af hold fra herberg, asylcentre, kommunale tilbud, misbrugsbehandlingscentre, selvorganiserede fællesskaber mv.

Hjemløselandsholdet er, foruden det sportslige fokus, tænkt som en personlig udviklingsproces. Spillere på Hjemløselandsholdet kan kun deltage i ét år, hvor de enkelte spillere gennemgår et forløb med træning, oplevelser, fællesskab og personlig udvikling. OMBOLD ønsker med den étårige tidsbegrænsning at hjælpe så mange som muligt bedre på vej i livet

²⁴ www.ombold.dk/om-os/

gennem de muligheder, der følger ved at være en del af Hjemløselandsholdet. Landsholdet repræsenterer Danmark ved det årlige Homeless World Cup, der har deltagelse fra over 60 nationer.

OMBOLD har de senere år modtaget midler fra flere forskellige puljer og fonde. Det seneste regnskab fra 2016 viste, at 54 pct. af alle indtægter kommer fra statslige puljer, mens fonde støtter 25 pct., kommunale puljer udgør 7 pct. og endelig er der en egenfinansiering på 14 pct. (Årsrapport, 2016)²⁵.

Senest har OMBOLD modtaget penge fra PUF-puljen, SærligSoc-puljen og Uddannelses-puljen i 2017. Samtidig har de modtaget penge fra satspuljen (3,78 mio. kr.) i 2015-2018 til 'Idræt for personer med særlige behov' og 1,5 mio. kr. i 2016-2019 fra puljen 'Idræt for udsatte grupper'.

Hvis satspuljestøtten kommer til at følge de foregående års støttemønstre, kan man forvente, at OMBOLD vil få en ny satspuljebevilling i 2019-2022. Som tidligere nævnt ser staten ud til at 'holde hånden' under de etablerede aktører på området med nye bevillinger i forlængelse af den foregående bevillings ophør.

TrykFonden og Bikubenfonden udgør størstedelen af fondsstøtten til OMBOLD, men også andre bidragydere står på sponsorlisten. Derudover finder man en lang række sponsorer til Hjemløselandsholdet.

I november 2017 lancerede DIF og DBU et nyt samarbejde med OMBOLD. Samarbejdet sikrer økonomisk støtte fra DIF til OMBOLD på 300.000 kr. (100.000 kr. om året i 2018-2020). Pengene er øremærket til at købe uddannelse og kurser til trænere, ledere og frivillige hos DBU. Samtidig ønsker DIF i samarbejde med OMBOLD og IFS at arbejde for en forankring af udsatteidrætten:

"Det er jo en vigtig del af historien omkring den her samarbejdsaftale, vi laver. Ud over de her penge, så ligger der også et meget mere langsigtet perspektiv. Vi har givet hinanden håndslag på, at nu kommer vi i fællesskab til at arbejde for at skabe nogle mere permanente støttestrukturer for jer og alle dem, der er en del af OMBOLD og alle dem, der er en del af Idræt For Sindet. Vi hjælper nu til over for ministeriet og over for de offentlige myndigheder i forhold til at få nogle faste aftaler. Vi kan ikke garantere, at vi kommer i land med det, men vi vil i hvert fald gøre alt, hvad vi kan for at bruge vores indflydelse til, at det skal lykkes".

(DIF's direktør, officiel indvielse af samarbejdsaftale med OMBOLD, Viby d. 16.11.2017).

Umiddelbart lyder meldingen fra DIF med dette formelle samarbejde på, at DIF ønsker at sikre en forankret økonomisk støtte til OMBOLD, og nævner i samme omgang IFS. Ifølge OMBOLD's sekretariatsleder er DIF's udmelding banebrydende, fordi det signalerer et ønske om at skabe permanente støttestrukturer til indsatser, der er specifikt målrettet udsatte

²⁵ <http://ombold.dk/om-os/>

i modsætning til den nuværende situation, hvor aktører som OMBOLD lever af puljemidler, som de skal søge gentagen støtte til hvert år:

”Ja, de [idrætsorganisationerne] siger jo, at de laver idræt for udsatte, men nu har vi jo lavet det her samarbejde med DIF og DBU, og de er gået ind på at italesætte, at der er brug for permanente støttestrukturer for udsatteidrætten. Og det er jo nogle helt nye toner, som aldrig ville være sket for to-tre år siden (...) Det er en stor sten på vejen, der er blevet fjernet.”

Sekretariatschef, OMBOLD

Sport for LIVET – de udsattes idrætsfællesskab

’Sport for LIVET – de udsattes idrætsfællesskab’ er det nye navn, som i 2018 erstatter det tidligere ’Idrætsorganisationen Dansk Væresteds Idræt’ (IDVI), som hører under Landsforeningen af VæreSteder (LVS). Sport for LIVET startede i 2005 med Tour de Udsat, som var en cykeltur over seks etaper fra København til Vejle, hvor 130 udsatte tilbagelagde distancen på tandemcykler. Siden Tour de Udsat har organisationen tilbudt en bred vifte af idrætsaktiviteter/ discipliner til socialt udsatte.

Sport for LIVET blev etableret som en paraplyorganisation for idrætsklubber/ idrætsfællesskaber på væresteder, boformer og behandlingshjem²⁶. Sport for LIVET stiller dog ikke krav om, at klubberne skal være godkendt som folkeoplysende foreninger. Medlemsklubberne kan sammensætte deres klub præcis, som de har lyst til, men sport for LIVET har udarbejdet et sæt standardvedtægter til inspiration, som følger folkeoplysningens krav.

I dag er 139 medlemsklubber/ idrætsfællesskaber fordelt på 50 kommuner registreret som medlem af sport for LIVET, herunder 15 folkeoplysende foreninger. Medlemskabet er gratis for medlemsklubberne/ idrætsfællesskaberne, og i princippet bliver alle hold, der deltager i et stævne under sport for LIVET, registreret som medlem.

Sport for LIVET afholder en lang række stævner/ arrangementer for deres medlemsklubber/ idrætsfællesskaber i løbet af året (225 i 2016) fordelt på knap 70 forskellige aktiviteter, og afholder hvert år en Ferie Camp, hvor også Udsatte Legene (UL) finder sted. Siden 2005 har sport for LIVET uddannet 400 holdledere blandt værestedsbrugere, som er med til at idræt for socialt udsatte lokalt.

Derudover er organisationen partner i det internationale samarbejde Social Inclusion Games, som er støttet af EU’s Erasmus+ Sport Programme, og som blev afholdt i 2010 og igen i august 2018 i Holland.

Sport for LIVET organiserer Udsattelandsholdet, som består af spillere, der lever eller har levet et udsat liv. Til forskel fra Hjemløselandsholdet, der organiseres af OMBOLD, spiller Udsattelandsholdet traditionel 11-mands fodbold på græs. Udsattelandsholdet har heller

²⁶ I sport for LIVET er der ikke krav om, at klubberne skal være godkendt som folkeoplysende forening. Medlemsklubberne kan sammensætte deres klub præcis, som de har lyst til, men sport for LIVET har udarbejdet et sæt standardvedtægter til inspiration, som følger folkeoplysningens krav.

ikke en regel om, at man kun må deltage på holdet i ét år, som det er tilfældet på Hjemløse-landsholdet. De to hold har aldrig mødt hinanden i kamp, men nogle af spillerne figurerer (eller har figureret) som spillere på begge hold (interview med OMBOLD og sport for LIVET).

Modsat de øvrige aktører, der arbejder med idræt for udsatte borgere, står sport for LIVET ikke på modtagerlisten over statslige idrætsperifere puljer fra 2017. Organisationen har dog tidligere søgt og modtaget penge fra disse puljer gennem LVS²⁷, og aktuelt har de fået driftsstøtte fra satspuljemidlerne med i alt 8,8 mio. kr. i perioden 2017-2020²⁸. Arbejdsmarkedets Feriefond støtter den årlige Ferie Camp.

Idræt for sindet

Idræt for sindet (IFS) hører under Dansk Arbejderidræts Forbund (DAI), som ligger under hovedorganisationen DIF. Derfor kan det være vanskeligt rent teknisk at kategorisere IFS som enten en ISU-aktør eller en II-aktør. Da initiativet er oprettet med særligt- og selvstændigt fokus på sindslidende, har det dog mere karakter af et ISU-tiltag end et II-tiltag.

IFS er det ældste landsdækkende initiativ i Danmark, som arbejder specifikt med idræt for socialt udsatte målgrupper, og blev etableret i 1996. IFS bygger på en teoretisk tilgang baseret på recovery og empowerment (Shepher et al., 2008) og tager afsæt i foreningsværdier med fokus på at etablere nye foreninger på almene foreningsvilkår. De arbejder målrettet med involvering af psykisk sårbare som frivillige til at bestride posterne i en bestyrelse. IFS har en ambition om, at kompetencerne i foreningsregi kan være med til at støtte psykisk sårbare til at udvikle kompetencer, som også kan overføres til andre livssammenhænge som eksempelvis det at tage en uddannelse eller agere i et job.

IFS har ud over arbejdet med at lave foreninger og instruktøruddannelse (206 personer siden 2014) samt efteruddannelse for kommunalt ansatte i psykiatrien (395 socialarbejdere siden 2014) en række centrale kerneaktiviteter, som går på tværs af de enkelte foreninger. Eksempelvis Cykeltur 10-10-10 (en cykeltur på 10 km på verdens mentale sundhedsdag d. 10.10.), Friluftstugen samt en årlig idrætsfestival²⁹. IFS deltog i 2015 og 2017 i en international futsal turnering i det såkaldte World Sports Games.

Primo 2018 findes der IFS-foreninger i 36 kommuner med godt 2.000 medlemmer, men samarbejdet rækker ud til 57 kommuner, hvor der findes ekstraordinære medlemsskaber, som endnu ikke har stiftet en IFS-forening. IFS-foreninger fungerer i princippet som almene folkeoplysende foreninger, men har ofte tilknyttet en kommunal medarbejder, som er med til at koordinere og opretholde aktiviteterne, der typisk foregår i dagtimerne.

²⁷ I 2016 fik Landsforeningen for VæreSteder (LVS) 126.252 kr. fra PUF-puljen til 'Frivilligidræt i lokal udsatte idræt'.

²⁸ <https://www.altinget.dk/artikel/overblik-saadan-fordeles-satspulje-millionerne-paa-socialomraadet>

²⁹ www.dai-sport.dk/articles.php?article_id=91

IFS har udarbejdet en certificeringsmanual og arbejder for at idrætscertificere bosteder, så der kommer fokus på idræt som en central del af hverdagen blandt beboerne på bostederne. Foreløbig har to bosteder gennemgået en certificering (Klintegården i Frederikssund Kommune og et privat bosted, Thea, på Frederiksberg, som er ét af OK-Fondens bosteder).

IFS får et årligt tilskud fra DIF gennem DAI i på 140.000 kr. (DAI Årsrapport 2015)³⁰ og har derudover opnået midler fra forskellige puljer og fonde. DAI yder teknisk og administrativ rådgivningsmæssig bistand og daglig ledelse af IFS. Desuden modtager IFS et årligt konsulenttilskud fra DIF på 275.000 kr.

Som tidligere nævnt fik IFS 4,8 mio. kr. fra puljen 'Idræt for udsatte grupper' i perioden 2012-2015 og i 2015-2018 3,78 mio. kr. fra Kulturministeriets pulje 'Idræt for personer med særlige behov'. I perioden 2014-2016 fik IFS desuden 110.000 kr. årligt fra TrygFonden til afholdelse af den årlige idrætsfestival, mens DIF har ydet et ekstraordinært tilskud de seneste mange år på 100.000 kr. (Sekretariatet, IFS).

IFS samarbejder bl.a. med Cyklistforbundet, SIND, Psykiatrifonden, og samspiller med det ordinære DAI i idrætsgrene som cykelmotion, mountainbike og krolf. Fra marts 2018 indgår IFS desuden i et samarbejde med Parasport Danmark og DGI om 'Bevæg dig for livet'-indsatsen på området 'Handicap, idræt og inklusion'.

FitforKids

FitforKids er oprettet som en frivillig folkeoplysende forening hjemmehørende i Københavns Kommune. Foreningen laver aktiviteter to gange ugentligt og kostvejledning for overvægtige børn (7-15 år) og deres familier. Tilbuddene er gratis for deltagerne og i princippet åbne for alle inaktive børn, der gerne vil deltage. I foreningens formålsparagraf står, at foreningens primære formål er at yde frivilligt arbejde inden for social- og sundhedsområdet i Danmark målrettet udsatte børn mellem 7-15 år og deres familier. Aktuelt finder man 27 hold fordelt på 20 kommuner.

Tilbuddene under FitforKids har specifikt fokus på at appellere til socialt udsatte, overvægtige børn. Som nævnt i delrapport 1 hører overvægtige ikke nødvendigvis i sig selv under kategorien socialt udsatte, men ofte vil man se et sammenfald mellem social udsathed og tendens til overvægt (Pedersen et al., 2012; Christensen et al., 2014).

Metoden i FitforKids er forskningsbaseret og videnskabeligt dokumenteret gennem et forskningsprojekt fra 2012 (støttet af Rockwoolfonden med 3 mio. kr.) (Harder-Lauridsen et al., 2014).

FitforKids blev oprettet i 2007 og fik midler fra puljen 'Idræt for vanskeligt stillede børn' fra 2005-2008 lige som BROEN-Danmark. I 2017 stod foreningen på listen over statslige midler fra SærligSoc-puljen (sommerferieaktiviteter) og uddannelsespuljen, mens foreningen modtog driftsstøtte (LOTFRI-puljen) i 2015 og 2016 (godt 250.000 kr. i begge år).

³⁰ DAI's seneste tilgængelige årsrapport er for 2015: http://dai-sport.dk/articles.php?article_id=28

Siden 2007 har flere forskellige fonde støttet FitforKids bl.a. Kronprins Frederik og Kronprinsesse Marys Fond, Odd Fellow Ordenen, Lauritsen Fonden, Rockwool Fonden og TrygFonden.

Samarbejdet med kommuner om oprettelse af hold kan både foregå gennem fuldt finansierede hold fra eksterne fonde/sponsorer, eller kommunen kan bidrage i større eller mindre omfang med økonomi og lokaler.

GAME

GAME er en gadeidrætsorganisation, som blev grundlagt i 2002. Organisationens arbejder for at skabe 'varige sociale forandringer gennem ungeledede indsatser inden for gadeidræt og kultur' og tilbyder blandt andet gadeidrætsaktiviteter som skateboarding, streetbasket, streetfodbold, parkour, street dance, bouldering, street fit og urban music school. GAME tilbyder en Playmaker-uddannelse for unge, der gerne vil gøre en forskel, som ruste unge til at varetage træningen og skabe den sociale forandring i deres eget boligområde.

GAME har etableret sig med faciliteterne 'GAME Streetmekka' i København og Esbjerg samt i 2018 også i Viborg og Aalborg. Dertil kommer 32 såkaldte GAME-zoner med træning rundt om i landet.

GAME arbejder for at gøre en forskel for børn og unge i udsatte boligområder og bliver anerkendt gennem statslige midler for at være en frivillig social aktør samt for deres indsats over for udsatte grupper. Qua deres specifikke aktivitetsudbud og uformelle organiseringsform appellerer de til en bred vifte af børn, unge og voksne med mange forskellige etniske baggrunde. Samtidig laver de forskellige mindre projekter, der er målrettet udsatte grupper, som eksempelvis et parkourforløb for børn og unge med psykiske udfordringer (Årsrapport, 2016)³¹.

GAME har desuden en afdeling i Libanon, som har fokus på bl.a. ligestilling mellem køn og integration af syriske flygtninge. Ligesom GAME lige nu etablerer sig i en række lande og har allerede indledende aktiviteter i Somaliland, Jordan, Malta, Grækenland, Italien og Litauen.

En undersøgelse af gadeidrætsaktører i Danmark (som Idan offentliggør medio 2018³² viser, at 64 pct. af de 79 gadeidrætsaktører, som har besvaret et spørgeskema, angiver, at de udbyder aktiviteter specifikt henvendt til udsatte børn/unge. Yderligere tilbyder 49 pct. aktiviteter målrettet flygtninge/indvandrere, 29 pct. har tilbud målrettet overvægtige, og endelig angiver 18 pct., at de henvender sig specifikt til udsatte voksne. Sådanne tal giver umiddelbart et indtryk af, at fokus på udsatte grupper ofte ligger indlejret i gadeidrætternes dna.

³¹ <http://gamedenmark.org/om-game/publikationer/>

³² <http://www.idan.dk/idan-undersoeger/gadeidraetten/>

GAME fik driftsstøtte fra LOTFRI-puljen i 2016 og 2017 (knap 500.000 kr. i begge år) og var blandt de fire modtagere af Kulturministeriets pulje fra 2016-2019 på 6 mio. kr. til 'Idræt for udsatte grupper'.

Årsrapporten fra 2016 viser, at statslige midler udgør 20 pct. af indtægterne, mens kommuner udgør knap 24 pct. af indtægterne. Den største indtægtskilde ligger dog i fondsmidler, som samlet set udgør knap 37 pct. af de samlede indtægter. Således har GAME en række stærke fonde i ryggen i bl.a. Realdania, Nordea-fonden, TrygFonden, Lokale- og Anlægsfonden, Det Obelske Familiefond, Claus Sørensens Fond (lokalt i Esbjerg) samt en lang række øvrige sponsorer.

GAME driver med støtte fra Nordea Fonden Den Nationale Platform for GADEIDRÆT. GAME udvidede i 2018 dette projekt med et samarbejde med DIF og DGI i foreløbig tre år under navnet 'Bevæg dig for livet – gadeidræt'. Samarbejdet er centreret om netværk, uddannelse, events og iværksætterstøtte med primær fokus på unge inaktive i alderen 13-29 år. Det treårige samarbejde er støttet med 18 mio. kr. fra Nordea-fonden, TrygFonden, DIF og DGI.

DFUNK Sport og outdoor

DFUNK står for Dansk Flygtningehjælp Ungdom. Organisationen blev stiftet i 2009 som et udspring fra Dansk Flygtningehjælp og arbejder for at skabe bedre forhold specifikt rettet mod unge flygtninge. DFUNK har ikke nogen afgrænset definition af aldersgruppen.

DFUNK har fokus på socialt arbejde for og med unge flygtninge gennem oplysende og debatskabende arbejde. Sport og outdoor udgør ét af seks sociale områder i organisationen, som specifikt arbejder med at skabe idrætstilbud til de unge. DFUNK udbyder hold i bl.a. fodbold, dans, volleyball og løb primært i Aalborg, Aarhus og København. Ca. hvert andet år afholder DFUNK en sportsturnering med ca. 100 deltagere, og samtidig tilbyder de udflugter i naturen.

DFUNK fik sammen med tre øvrige aktører del i puljen 'Idræt for udsatte grupper', som Kulturministeriet udloddede i alt 6 mio. kr. til i 2016-2019.

Plads til alle – Red Barnet

Plads til Alle tilbyder børn og deres forældre hjælp og vejledning i fritidstilbuddene. De skaber kontakt til foreninger og hjælper med praktiske og økonomiske aftaler³³.

I 2016 indgik DBU (under DIF) et samarbejde med Red Barnet, som lokalt i Kerteminde Kommune har arbejdet med projektet 'Plads til alle' siden 2012. Samarbejdet har til formål at opkvalificere alle danske fodboldklubber under DBU til at tage særligt godt imod børn, der 'ellers er afskåret fra foreningslivet'³⁴.

³³ <https://redbarnet.dk/vores-arbejde/fattigdom-i-danmark/plads-til-alle/>

³⁴ www.redbarnet.dk/vores-arbejde/fattigdom-i-danmark/plads-til-alle/

Samarbejdet mellem DBU og Red Barnet er desuden støttet af Bestseller, TrygFonden, Turborgfondet, Europæisk Kulturhovedstad Aarhus 2017 og 'landets kommuner', som der står på hjemmesiden. Indsatsen har et mål om at opnå samarbejde med 21 kommuner med henblik på finansiering og fastholdelse af udsatte børns fritidsliv.

Red Barnet fik 300.000 kr. fra PUF-puljen i 2015 til "*Øget inklusion af 2.497 socialt udsatte børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund*" (Oversigt over puljemodtagere fra PUF-puljen 2015).

Fritidspuljen – Dansk Flygtningehjælp

Fritidspuljen administreres af Dansk Flygtningehjælp og har siden 2015 givet flygtningebørn og unge flygtninge under 18 år mulighed for at gå til en fritidsaktivitet gennem økonomisk støtte til kontingent.

Mellem 2015 og 2017 har Fritidspuljen støttet mere end 7.000 børn og unge, og samtidig har Dansk Flygtningehjælp afholdt netværksmøder i 30 kommuner for medarbejdere, frivillige og foreninger.

Puljen blev i 2015 finansieret gennem en indsamling i samarbejde med Dagbladet Politiken foruden en donation fra Oak Foundation Denmark på 5 mio. kr. (2015-2017)³⁵.

I 2018 har Fritidspuljen opnået en ny donation, denne gang 6 mio. kr. fra Ole Kirk's Fond sammen med en lang række mindre fonde, virksomheder og privatpersoner³⁶. I 2018 ønsker Dansk Flygtningehjælp foruden den økonomiske støtte at fortsætte arbejdet i landets kommuner med kapacitetsudvikling og netværksdannelse på integrations- og fritidsområdet. Formålet med det lokale netværksarbejde er at skabe en bæredygtig og varig effekt af Fritidspuljens støtte.

Dansk Flygtningehjælp har foruden Fritidspuljen haft et samarbejde med GAME om indsatsen 'Uddannelse som Playmaker', der uddanner unge til frivillige, som arrangerer ugentlig træning og events i streetaktiviteter. I 2017 var der plads til at uddanne 15 unge Playmakere på uddannelsen.

Fritidsstipendier – Børnesagens Fællesråd

Siden 2009 har Børnesagens Fællesråd uddelt stipendier til børn under 18 år af enlige forsørgere. Børnesagens Fællesråd er en sammenslutning af 21 landsdækkende organisationer, bl.a. BROEN-Danmark, KFUM's Sociale Arbejde og Red Barnet, som også figurerer som selvstændige aktører på idrætsområdet for socialt udsatte i denne rapport. Børnesagens Fællesråd arbejder for at sikre fattige og udsatte børn en tryk og god opvækst. Støtten går til betaling af kontingenter til fritidstilbud og er primært baseret på eneforsørgers økonomi. Stipendiets størrelse vurderes ud fra familiens ansøgning og vedlagte årsbudget.

³⁵ <http://www.oakfnd.dk/node/26>

³⁶ <https://fritidspuljen.flygtning.dk/om-os>

Fritidsstipendier blev fra starten i 2009 givet på baggrund af donationer fra virksomheden Haldor Topsøe A/S, mens den nuværende støtte kommer fra en lang liste af mindre fonde og sponsorer³⁷.

Opsamling på idrætstilbud til socialt udsatte (ISU)

Tabellen herunder opsummerer de danske centrale aktører, som arbejder for at udbrede idrætstilbud til socialt udsatte borgere.

Tabel 6. Oversigt over landsdækkende aktører, der laver idræt for socialt udsatte (ISU)

Idræts-aktører for socialt udsatte (ISU)	Finansiering	Mål-grupper	Kerneopgave	Organisering/ udbredelse
BROEN-Danmark	Fondsmidler, statslige puljer, kommunal støtte, lokale sponsorer	Udsatte børn og unge 0-17 år.	Yder økonomisk støtte til børn og unge til deltagelse i lokale fritidsaktiviteter (kontingent, tøj, udstyr, lejrture). Engagerer frivillige i arbejdet med udsatte børn	Lokalforeninger i 26 kommuner anno 2017. Årsopgørelse 2017: 4.61300 støttede børn, 197 frivillige. 208 børn og unge til ferieaktiviteter.
OMBOLD	Fondsmidler, statslige puljer, kommunal støtte	Udsatte og hjemløse	Fodbold træning, stævner og ligaer, Hjemløse-landsholdet (asfalt), forningsservice/vejledning til foreninger	Åben fodboldtræning i 10 kommuner. Tre ligaer (37 tilmeldte hold i 2018) Fire OMBOLD-foreninger samt ca. 100 hold tilmeldt mesterskaber/turneringer i 2017
sport for LIVET (Landsforeningen af Væresteder)	8,8 mio. fra satspulje 2017-2020	Socialt udsatte voksne	Rådgivning til lokalforeninger, uddannelse af ledere, arrangerer aktiviteter/stævner og events samt udlån af udstyr. Udsattelandsholdet (græs)	139 medlemsklubber/fællesskaber (15 folkeoplysende) fordelt på 50 kommuner 400 uddannede holdledere

³⁷ <http://boernesagen.dk/sponsorer-2/>

IFS (DAI, DIF)	Grundtilskud fra DAI (DIF), fondsmidler, statslige puljer	Sindslidende	Konsulentbistand til etablering af IFS-foreninger, søgning af fonde, uddannelse af instruktører, kontakt til kommuner. Otte centrale aktiviteter/events	36 IFS-foreninger (folkeoplysende) og 55 ekstraordinære medlemmer (væresteder, socialpsykiatriske centre, dagtilbud mv.) fordelt på 57 kommuner) 2.037 IFS medlemmer samt 1.240 øvrige brugere. To idrætscertificerede bosteder 395 socialarbejdere på efteruddannelse. 206 personer på instruktøruddannelse
FitforKids	Statslige puljer, fondsmidler, kommunal støtte	Overvægtige børn ml. 7 og 15 år	Fem dele: træning to gange ugentligt, kostvejledning, forældrecoaching, motivationsprogram samt præmier og social events.	Folkeoplysende forening. Partnerskaber med 20 kommuner, 27 hold.
GAME	Statslige puljer, fondsmidler og kommunal støtte	Børn og unge	Gadeidrætstræning Playmakeruddannelsen	Non-profit organisation med 32 GAME-zoner i Danmark og 9 GAME-zoner i Libanon. Street Mekka i København, Esbjerg, Viborg og Aalborg I 2016 godt 4.610 medlemmer i Street Mekka Kbh. og 3.608 medlemmer i Esbjerg. Dertil ukendt antal tilkøbte dagsbilletter.
DFUNK sport (Dansk Flygtningehjælp Ungdom)	Statslige puljer og crowdfunding	Aktiviteter med unge flygtninge	Hold i Aalborg, Aarhus og København. Landsdækkende arrangement ca. hvert andet år Udflugter i naturen	Landsbestyrelse med fire regionsforeninger (Aalborg, Aarhus, Odense og København).
Plads til alle (Red Barnet)	Fondsmidler, kommunal støtte	Udsatte børn og unge	Hjælp og vejledning til fritidstilbud, økonomisk støtte, frivillig hjælp til transport, udvikling af fodboldforeninger under DBU til at tage sig af foreningsuvante børn.	Forventet partnerskab med 21 kommuner. Samarbejde mellem Red Barnet og DBU.

Fritidspuljen (Dansk Flygtningehjælp)	Fondsmidler og private sponsorer	Flygtningebørn og unge flygtninge 0-18 år	Kontingentsupport og netværksdannelse ml. kommuner, foreninger og frivillige	Fritidspuljen administreres af Dansk Flygtningehjælp 7.000 støttede børn og unge i 2015-2017 Netværksmøder i 30 kommuner i 2015-2017
Fritidsstipendier (Børnesagens Fællesråd)	Fonde og private sponsorer	Fattige og udsatte børn 0-18 år af enlige forældre	Tildeling af Fritidsstipendier (kontingentsupport)	Sammenslutning af 21 landsdækkende organisationer for fattige og udsatte børn og unge I 2015 uddelt godt 200.000 kr. i fritidsstipendier.

Fælles for de gennemgåede ISU-aktører er en helt grundlæggende tre-bens finansiering fra satspuljemidler, idrætsperifere puljer samt private fonde og virksomheder. Det tætteste, man kommer på en forankret finansiering, finder man hos IFS, der med sin forankring i Dansk Arbejder Idrætsforbund (DAI) modtager en grundbevilling gennem DIF's andel af udlodningsmidlerne. Dertil kommer for de fleste aktørers vedkommende ofte en vis kommunal forankring. Aktørerne har alle etableret sig i nyere tid (1996-2015), og indsætterne spreder sig løbende til flere og flere kommuner.

Der ligger en helt grundlæggende karakterforskel imellem de otte førstnævnte aktører, som arbejder direkte med at få udsatte målgrupper til at dyrke idræt, og de to sidste aktører, som primært fokuserer på uddeling af økonomisk støtte uden at være i direkte kontakt med de involverede aktører.

Samtlige nævnte aktører har hvert deres kernefokus og fungerer som supplement til hinanden. Samlet set når de en bred vifte af socialt udsatte med BROEN, FitforKids og Plads til Alle, der appellerer til sårbare børn og unge, men hvor BROEN og Plads til Alle hjælper børn ud i det etablerede foreningsliv, laver FitforKids særligt tilrettelagt træning for overvægtige børn.

Dertil kommer GAME, der også fungerer som et alternativ til udsatte børn og unge, som ikke har fundet til rette i de almene idrætsforeninger. DFUNK Sport fokuserer på den lidt ældre gruppe af unge flygtninge, og dette tilbud er endnu ikke så omfattende og etableret rent geografisk som de andre ISU-aktører. Fritidspuljen (Dansk Flygtningehjælp) støtter flygtningebørn mens Fritidsstipendierne (Børnesagens Fællesråd) støtter fattige børn af enlige forsørgere.

Tilbuddene til voksne udsatte spreder sig også med OMBOLD, der udelukkende tilbyder fodbold, og sport for LIVET, der tilbyder mange forskellige aktiviteter. Begge aktører har gode erfaringer med nogle af de sværest stillede målgrupper som voksne misbrugere og hjemløse, der holder til på væresteder og lignende. Endelig kommer IFS, som i arbejdet med sindslidende skaber en specifik niche inden for arbejdet med socialt udsatte.

Selvom de forskellige aktører ikke hører under en overordnet koordinering, har de hver især fundet et kernefokus, der er vedkommende og aktuelt, og som tilsyneladende supplerer hinanden rigtig godt.

Oversigt over eksisterende idrætsaktører, der arbejder med idrætslig inklusion (II)

Det foregående afsnit beskriver civilsamfundsaktører, som specifikt retter deres indsats mod socialt udsatte borgergrupper. Her følger en gennemgang af aktører, som arbejder med idrætslig inklusion (II) gennem et udvidet fokus fra de eksisterende kerneaktiviteter. Her er de to hovedorganisationer DIF inklusive flere specialforbund og DGI i forskelligt omfang på banen.

DGI Inklusion

DGI har med satsningen DGI Inklusion fokus på borgere med etnisk minoritetsbaggrund, socioøkonomisk udsatte borgere samt sårbare børn og unge³⁸. DGI Inklusion får allokeret midler fra DGI's generelle budget via udlodningsmidlerne både på landsplan og i de enkelte landsdelsforeninger. Landsdelsforeningernes økonomi ser dog forskellig ud og allokerer forskellige beløb til inklusionsområdet afhængig af lokale forhold og muligheder. Generelt består økonomien til DGI Inklusion af forskellige kombinationer af udlodningsmidler, projektmidler og medfinansiering fra samarbejdspartnere (eksempelvis kommuner, helhedsplaner, skoler mv.) Der findes ikke et samlet overblik over økonomien allokeret til inklusionsområdet.

Som led i satsningen bevilligede DGI Inklusion i 2016 kontingentstøtte til 1.014 børn og 135 voksne til en samlet sum af 942.417 kr. Pengene til kontingentstøtte er finansieret af Poul Due Jensens Fond (Grundfos Fonden) og er sikret til og med 2021 (interview med DGI Inklusions programleder).

Bevillingerne til kontingentstøtte er et initiativ, som DGI har videreført i forlængelse af puljen 'Foreningsliv for alle', som det daværende Social- og integrationsministerium bevilligede i perioden 2011-2015 til deling mellem DIF, DGI og DUF (LG Insight, 2014). DGI har altså med økonomisk støtte fra Poul Due Jensens Fond videreført 'Foreningsliv for alle' foreløbig til 2021.

Foruden uddeling af midler til kontingentstøtte leverer DGI Inklusion undervisning til trænere og ledere i inklusion af sårbare børn og unge, eksempelvis gennem projektet 'Boost trivlsen'³⁹, som nu drives videre med midler fra DGI uden om DGI Inklusion. Dertil kommer understøttelse af brobyggende samarbejdsforløb mellem skoler og foreninger (eksem

³⁸ www.dgi.dk/om/samarbejd-med-dgi/projekter/inklusion

³⁹ www.dgi.dk/om/samarbejd-med-dgi/projekter/inklusion/saarbare-boern-og-unge/boost-trivlsen-i-foreningslivet

pelvis 'Idræt for børn med særlige behov'⁴⁰, DGI FOKUS⁴¹ eller 'Et sted at starte'⁴²). DGI Inklusion arbejder også med at søge fondsmidler til udvikling af nye metoder og koncepter. Eksempelvis TrygFondens støtte til 'DGI Crossroads'⁴³ (uddannelse af unge fra udsatte byområder til at varetage egne såkaldte communities) og 'Unge Styrker Unge'⁴⁴, som er et projekt i DGI Storkøbenhavn, der handler om at udvikle unge til at tage aktivt del i idrætsforeningslivet med afsæt i samarbejde med ungdomsklubber og institutioner for anbragte unge. Fondsmidlerne til DGI Crossroads udfases løbende og overgår til lokal finansiering fra helhedsplaner og kommuner.

Et grundelement i DGI Inklusions arbejde handler om at implementere inklusion bredt i DGI som helhed for at undgå at gøre inklusionsindsatser til særskilte tilbud. Eksempelvis ved at gøre trivsel til et fokus i de almene træneruddannelser eller ved at lave fripladser på de almindelige fodboldskoler.

Get2sport

DIF har under konceptet get2sport en indsats med et primært formål om at sikre og støtte foreningsidrætten i udsatte boligområder. get2sport målgruppe er som sådan ikke socialt udsatte borgere, men initiativet har qua dets fokus på de udsatte boligområder ofte at gøre med børn, unge og voksne fra mere eller mindre belastede familier. En undersøgelse foretaget af DIF i 2017 viser, at 54 pct. af medlemmerne, som har deltaget i en spørgeskemaundersøgelse i udvalgte foreninger i get2sport-områder var børn af to forældre med udenlandsk baggrund (Tofft-Jørgensen, 2017).

Placeringen under DIF betyder i praksis, at de to konsulenter tilknyttet get2sport er finansieret af DIF. Get2sport har eksisteret siden 2005 og er aktuelt i 21 boligområder fordelt på 15 kommuner (Tofft-Jørgensen, 2017). Arbejdet består i at sikre, at eksisterende (og nye) foreninger i de udsatte boligområder har ressourcer og kompetencer til at opretholde aktiviteter med de udfordringer, der følger af dels at have mange medlemmer fra områderne, dels at være nabo til kriminalitetstruede miljøer.

Foruden uddannelse af frivillige trænere og ledere går der midler fra get2sport budgettet til de aktuelle samarbejdskommuner, så de kan ansætte aflastende medarbejdere. Ofte vil kommunerne også finde midler til finansieringen i samme størrelsesorden som get2sport leverer. Samtidig går pengene til drift af foreningerne gennem eksempelvis finansiering af transport og udstyr, da mange af medlemmerne kommer fra familier, som ikke har ressourcer til at involvere sig frivilligt ved eksempelvis at hjælpe med kørsel til og fra kampe.

⁴⁰ www.dgi.dk/arrangementer/201806003000

⁴¹ www.dgi.dk/om/samarbejd-med-dgi/projekter/inklusion/saarbare-boern-og-unge/fokus-ro-og-koncentration-gennem-skydeidraet

⁴² www.dgi.dk/om/samarbejd-med-dgi/projekter/inklusion/saarbare-boern-og-unge/et-sted-at-starte

⁴³ www.dgi.dk/om/samarbejd-med-dgi/projekter/gadeidraet/dgi-crossroads

⁴⁴ www.dgi.dk/foreningsledelse/min-landsdelsforening/dgi-storkoebenhavn/projekter/unge-styrker-unge

Get2sport er den aktør blandt alle nævnte i denne rapport, som uden sammenligning modtager flest støttekroner gennem satspuljemidlerne. I perioden 2010-2021 har get2sport samlet set modtaget 55,2 mio. kr. i satspuljemidler svarende til godt 5 mio. kr. årligt (dog med stigende finansiering over tid, som angivet i tabel 1). Den seneste bevilling på 24 mio. kr. i 2018-2021 er knap tre gange så stor som bevillingen til sport for LIVET i 2017-2020 og rummer en ambition om at udvide indsatsen til yderligere 14 kommuner (Aftale om udmøntning af satspuljen for 2018 på integrationsområdet)⁴⁵.

Foruden satspuljemidler har get2sport i 2015 modtaget 100.000 US dollars fra IOC til idrætsaktiviteter for flygtninge⁴⁶. En donation, som blev gentaget med yderligere 100.000 dollars fra IOC i 2016⁴⁷. I 2017 kom der også 15 mio. kr. fra Nordea-fonden til støtte af get2sports aktiviteter.

KFUM's Idrætsforbund

KFUM's Idrætsforbund hører under DIF og fungerer i princippet som et specialforbund, der modtager årlig støtte fra DIF beregnet ud fra antal medlemmer. I de kommende år vil forbundet intensivere indsatsen for socialt udsatte målgrupper, da de vil: *"arbejde for at styrke idrættens sociale væsen, så også flere ensomme og udsatte unge bliver idrætsaktive"*⁴⁸.

KFUM's Idrætsforbund samarbejder ikke systematisk sammen med KFUM's Sociale Arbejde, som også laver mange forskellige projekter med idrætsligt indhold, som vist i afsnittet om idrætsperifere puljer. Samarbejdet består primært i fælles afholdelse af FKUM Koppen, som er en årlig sommerlejr for brugere af KFUM's væresteder. KFUM's Idrætsforbund udtrykker dog ønske om at øge samarbejdsfladerne over de kommende år (interview med KFUM's Idrætsforbunds sekretariat).

KFUM's Idrætsforbund har i strategien for de kommende år (2018-2021) primært fokus på idrætspassive børn i 4.-5. klasse gennem samarbejde med udvalgte kommuner og skoler samt på ensomme unge i storbyen (20-30-årige), som kan kategoriseres som sårbare grundet ensomhed.

KFUM's Idrætsforbund fik i 2016 godt 2,3 mio. kr. fra DIF gennem tipsmidlerne beregnet ud fra forbundets godt 30.000 medlemmer. Beløbet er fra 2018 hævet til godt 2,9 mio. kr. grundet KFUM's fremtidige indsatser for socialt udsatte grupper.

Opsamling på idrætslig inklusion blandt eksisterende idrætsaktører (II)

Tabel 7 opsummerer de landsdækkende aktører, som arbejder med idræt for socialt udsatte ud fra II-tilgangen (idrætslig inklusion).

⁴⁵<https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0RA6HBvk9gsJ:https://www.regeringen.dk/media/4273/aftale-om-udmoentning-af-satspuljen-for-2018-paa-integrationsomraa-det.pdf+&cd=2&hl=da&ct=clnk&gl=dk>

⁴⁶ www.dif.dk/da/Forening/Nyheder/Nyheder/2015/DIF-s-get2sport-s-modtager-s-IOC-s-donation-s-til-s-flygtninge

⁴⁷ www.dif.dk/SearchResults?q=get2sport

⁴⁸ www.kfumid.dk/jubilaum

Tabel 7. Oversigt over idrætsaktører, der har udvidet fokus på socialt udsatte gennem idrætslig inklusion (II)

Projekt/ initiativ	Finansiering	Målgrupper	Kerneopgave	Organisering
DGI Inklusion	Udlodningsmidler fra DGI centralt og DGI's landsdele, fondsmidler, samt samarbejdspartnere	Sårbare børn og unge Etniske minoriteter, socio-økonomisk udsatte voksne	Inspiration, hjælp og sparring i arbejdet med målgruppen Uddeling af økonomisk støtte til kontingent Diverse projekter i samarbejder med skoler og andre aktører Forankring af socialt inkluderende adfærd i DGI	Afdeling under DGI Landskontor Individstøtte 2017: 10.572 personer samt 3 koncepter i gang. Struktur/organisationsstøtte: 956 uddannede trænere/ledere, 122 foreningsforløb 102 skole-/institutionsforløb
get2sport (DIF)	Statslige puljer, fondsmidler og kommunal støtte	Frivillige foreninger i udsatte boligområder Tilbud til flygtninge	Støtte til aflastende medarbejdere og drift af foreninger i udsatte boligområde (støtte til spilletøj, transport mv.). Kommunalt og nationalt netværk.	19 områder i 13 kommuner.
KFUM's Idrætsforbund	Tipsmidler	4.-5. klasse idrætsvante samt ensomme unge (20-30 år)	Idrætsaktiviteter organiseret i KFUM-foreningsregi	Specialforbund under DIF
DIF og DBU i samarbejde med OMBOLD	Udlodningsmidler fra DIF	Udsatte voksne	Øremærket bevilning, som skal gå til at købe uddannelse og kurser hos DBU	DIF finansierer DBU's leverance af kurser/uddannelse til udsatte under OMBOLD
DIF og DGI i samarbejde med GAME	Udlodningsmidler fra DIF og DGI samt fondsmidler	Primær fokus på inaktive unge 13-29 år	Fokus på netværk, uddannelse, events og iværksætterstøtte	Koordineret samarbejde med samling af DIF, DGI og GAME's viden på området

De nævnte II-tiltag under eksisterende idrætsorganisationer rækker i flere forskellige retninger. Fælles for DGI Inklusion og get2sport er en økonomisk sammenfletning af grundtilskud fra udlodningsmidlerne med DIF og DGI's respektive kernevirkomhed.

Det er vanskeligt at pege på de målgrupper, som er omfattet af tilbuddene under DIF, DGI og KFUM's Idrætsforbund, og derfor er det heller ikke muligt præcist at vurdere tilbuddenes rækkevidde i forhold til de førnævnte ISU-aktører. Tilbuddene har dog primært fokus på børn og unge, mens der ikke er mange tiltag, som specifikt retter sig mod socialt udsatte voksne. KFUM ønsker i de kommende år især at sætte fokus på ensomme unge, som er et særligt hjørne af social udsathed, som de øvrige aktører ikke specifikt har fokus på.

Mens DGI Inklusion arbejder projektbaseret med forskellige samarbejdsrelationer til skoler og lokale foreninger, hører get2sport til i de mest belastede lokalområder i Danmark, hvor de tilsyneladende har godt fat i børn med anden etnisk baggrund end dansk.

DIF har tilsyneladende indledt en ny strategi de seneste par år i forhold til at indgå samarbejder med nogle af de aktører, som er 'eksperter' i idræt for socialt udsatte. Samarbejderne indbefatter foreløbig OMBOLD, GAME og Red Barnet. I 2018 har DIF derudover indledt et såkaldt integrationspartnerskab i samarbejde med DGI, DUF og Røde Kors (Referat, DGI Hovedbestyrelsesmøde d. 30. januar 2018, Bilag 4.1).

Oversigt over aktører, der arbejder med social inklusion gennem idræt (SII)

Der findes ikke et overblik over de mange forskellige projekter eller aktører i Danmark, som på forskellig vis benytter idræt som middel i det sociale arbejde. Her følger en samling af aktører, som i 2015, 2016 og/eller 2017 har modtaget midler fra de fem tidligere nævnte idrætsspecifikke puljer til projekter med idrætsindhold. Kun projekter gennemført af aktører, som primært arbejder med socialt arbejde (hvor idræt indgår i et særligt projekt) er inkluderet på listen.

På listen indgår også enkelte lokale initiativer, som har modtaget støtte, da disse projekter potentielt indeholder inspiration til fremtidige indsatser. Inspirationen kan dels tænkes at føre til lignende projekter i andre lokalområder, dels at andre lokale initiativer kan blive opmærksomme på, at der her findes puljer, som kan være relevante at søge. Det skal dog understreges, at rapporten ikke har til hensigt at give et overblik over de mange forskellige lokale initiativer og projekter, som vinder frem i de danske kommuner i disse år. Det er derfor udelukkende initiativer, som fremgår af puljestøtten de seneste tre år, som bliver nævnt.

Tabel 8. Oversigt over sociale aktører, der har fået midler til idrætslige projekter i 2015, 2016 og/eller 2017

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.	Tilskuds-år	Organisering
Sam foreningen (Randers)	Sociale Aktiviteter og Motion	150.000 kr.	2017	Folkeoplysende forening specifikt med fokus på socialt udsatte voksne borgere. (fire lønnede medarbejdere), samarbejde med IFS, sport for LIVET og OMBOLD. Tilbyder ugentlig træning i bl.a. bowling, svømning, ridning, fodbold og fitness.
		160.000 kr.	2015	
Missionen blandt Hjemløse (nu WeShelter.dk)	Yoga og massage for hjemløse og socialt udsatte	118.664 kr.	2017	Fond, der driver væresteder og herberg i København (hovedsæde i Valby)
	KBH-Fanø tur/retur – et cykelprojekt for borgerne i socialpsykiatrien	98.400 kr.	2016	
KFUM's Sociale Arbejde	KFUM Touren	500.000 kr.	2017	Landsorganisation med organisatorisk bagland i bl.a. Y's Men Region Danmark, KFUM og KFUK, KFUM Spejderne og FDF
	Ferieaktiviteter til fremme af mental sundhed	162.396 kr.	2017	
	Motion, Miljø og Kultur	97.076 kr.	2017	
	STÆRK OG SEJ – inklusion på hjemmebane	48.800 kr.	2016	
	STÆRK OG SEJ – børn og unge viser vej	100.000 kr.	2015	
	Sociale aktiviteter i et sundhedsfremmende perspektiv	150.000 kr.	2016	
	Forebyggende og støttende indsats til udsatte børn, familier og sårbare unge	100.000 kr.	2016	
	Ferieaktiviteter til reduktion af social ulighed i sundhed	135.544 kr.	2016	
	KFUM Koppen – idræt og leg for dig og mig	200.000 kr.	2016	
	Omsorgs- og aktivitetsarbejde for socialt udsatte	140.000 kr.	2015	
	Aktiviteter der accepterer og inkluderer socialt udsatte	90.000 kr.	2015	
	Driftsstøtte	955.248 kr.	2017	
		516.382 kr.	2016	
		547.503 kr.	2015	
Misbrugsportalen	Brug Bolden (fodboldtilbud om regelmæssig træning i Fremad Valby)	299.500 kr.	2017	Frivillig social forening i Københavns Kommune.

Street-managerforeningen	Foreningen tilbyder, foruden rådgivning og vejledning inden for en række problematikker, der knytter sig til livet i et udsat boligområde, boksning og fodbold som led i arbejdet med at tilbyde de unge positive fritidsbeskæftigelser.	14.250 kr.	2017	Streetmanagerforeningen er stiftet i samarbejde med Den Sociale Retshjælp og arbejder primært i områder på Nørrebro i København og ved Gellerupparken i Aarhus.
		300.000 kr.	2014	
SV-Netværket ved søerne	Fortsættelse og udvidelse af SV-Netværkets aktiviteter	200.000kr	2016	
Unge for Ligeverd i Herning-Ikast Brande	Aktiviteter Unge for Ligeverd Herning Ikast-Brande	52.200 kr.	2016	24 lokale fritidsklubber i 23 kommuner
AktivVirken	AktivVirkens aktivitetshus	100.000 kr.	2016	
Kirkens korshær	Aktivitetsprojekt, Nyborgvej	250.000 kr.	2016	
Kirkens korshær Aalborg	Sundhed, målrettet dialog og konfliktforebyggelse som netværksskabende aktiviteter	100.000 kr.	2016	
Fonden mødrehjælpen	Ud i naturen	200.000 kr.	2016	
Jysk børneforsorg /Fredehjem	MOVEs følgevinger	127.368 kr.	2015	
Dansk Flygtningehjælp	Naturvenner - Integration gennem natur- og friluftsliv	1.113.450 kr.	2015	
Frivillig-center Ker-teminde (FriSe)	Fritidsguider: inklusion af socialt udsatte i foreningslivet	200.000 kr.	2015	FriSe består af 82 lokale centre i 65 kommuner. Andre eksempler på lokale initiativer under FriSe-centre ser man i Greve: Projekt Fritidsliv for alle. 652.144 kr. fra Trygfonden til inklusion af flygtninge i foreningslivet i Greve. Slagelse: Projekt Træningsmakker. Samarbejde med Center for Psykosocial Udvikling Slagelse (CPUS).

Citykirkens fritidsforening	FUN - en tryk fremtid	145.000 kr.	2015	
-----------------------------	-----------------------	-------------	------	--

Inden for rammerne af dette projekt har det ikke været muligt at foretage opsøgende arbejde i forhold til en nærmere indholdsbeskrivelse af de nævnte initiativer i tabel 8. Aktørerne er alle veletablerede inden for det frivillige sociale arbejde, og det er interessant, at nogle af de centrale SII-aktører har eksisteret i mere end 50 år. Eksempelvis blev Kirkens Korshær stiftet i 1912, Dansk Flygtningehjælp i 1950'erne, mens Unge for Ligeværld hører under foreningen Ligeværld, som blev stiftet i 1960'erne⁴⁹. FriSe er i den forbindelse en relativt ung aktør, som i 2004 blev stiftet gennem en sammenlægning af to øvrige foreninger, der begge blev stiftet i 1990'erne.⁵⁰

Disse aktører har dermed mange års erfaring med forskellige former for socialt udsatte, mens der er større usikkerhed om aktørernes erfaringer med og traditioner for at arbejde med idræt og bevægelse for disse målgrupper. Fremadrettet vil det være relevant at se på muligheder og potentialer for at tænke disse aktortyper med i arbejdet med at gøre idræt mere tilgængeligt i hverdagslivet for socialt udsatte borgere.

Opsummering

Gennemgangen af aktører inden for de tre tilgange i arbejde med socialt udsatte målgrupper viser overordnet en forskel i aktortypernes dna. ISU-aktørernes grundlæggende dna handler om at skabe de vilkår og rammer, som på bedste vis tager hensyn til og støtter socialt udsatte målgrupper, som i forskelligt omfang er udfordret på ressourcer.

II-aktørerne adskiller sig fra ISU-aktørerne ved, at II-aktørerne har en lang tradition for at udbyde idræt til danskerne. Deres kernevirkksomhed er idræt for de mange danskere, som kommer til foreningerne af 'egen fri vilje' og med egne ressourcer både økonomisk og menneskeligt i form af interessefællesskab og involvering i frivillige opgaver. De seneste årtier har de centrale hovedorganisationer forsøgt at forskellige veje at indrette strukturer og samarbejder, som kan geare foreningerne til at favne mere bredt og inkluderende for målgrupper, som ikke finder vej til foreningslivet af sig selv.

Endelig har de fleste SII-aktører en lang tradition for at lave frivilligt socialt arbejde, mens idræt og bevægelse fremstår som særlige projekter eller tiltag, der ikke har nogen dybere forankring hos disse aktører, og som derfor ikke fremstår særligt synlige eller formelle.

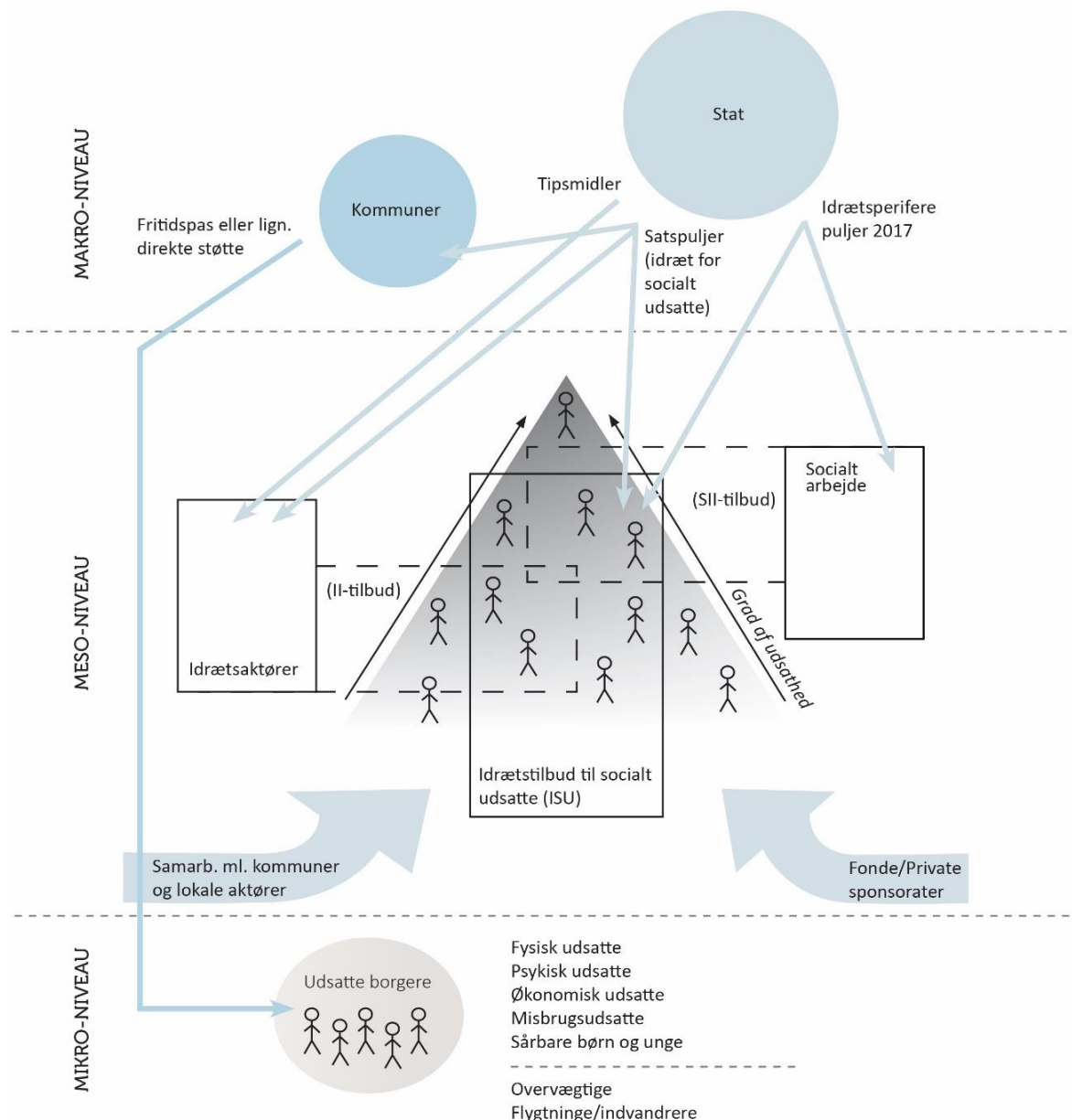
Nedenstående model 2 indplacerer de tre aktører som mesoniveauet i en større ramme med fokus på statslige og kommunale midler på makroniveau og de socialt udsatte målgrupper på mikroniveau.

⁴⁹ <https://www.ligevaerd.dk/om-ligevaerd/>

⁵⁰ <https://www.frise.dk/frise/frises-historie>

Som modellen illustrerer, støtter staten alle tre aktørtyper i arbejdet med idræt for socialt udsatte, men karakteren af støtte varierer. II-tilbuddene bliver sat i værk via hovedorganisationerne, som modtager udlodningsmidler fra tipsmidlerne. Initiativer herunder bliver også støttet af satspuljer målrettet idræt for socialt udsatte. ISU-tilbuddene modtager ikke tipsmidler⁵¹, men finder finansiering gennem både satspuljer og idrætsperifere puljer. SII-tilbuddene får primært støtte gennem de idrætsperifere puljer.

Model 2. Oversigt over aktører, der på forskellig vis arbejder med idræt for socialt udsatte grupper

⁵¹ Idræt for Sindet er i princippet støttet af tipsmidler gennem organiseringen under DAI og DIF, men fremstår som et specifikt ISU-tilbud, fordi IFS arbejder målrettet med sindslidende som en særlig gruppe af socialt udsatte.

Dertil kommer en generelt lokal kommunal forankring af de fleste aktører. Den kommunale forankring kan dels føre til kommunalt samarbejde og/eller kommunal støtte. Endelig udgør fonde og private sponsorer en væsentlig del af driften for de fleste aktører og projekter.

Gennemgangen af aktører, der arbejder med idræt for socialt udsatte grupper, giver samlet set indtryk af en række stærke civilsamfundsaktører, der har formået at etablere sig over de seneste to årtier. De har opnået anerkendelse i form af statslig støtte og har samtidig en række centrale fonde i ryggen. Alle ISU-aktørerne har gennemgået en udviklingsfase fra små, lokale projekter til nu at omfatte landsdækkende initiativer med et professionelt sekretariat og årlige tilbagevendende aktiviteter og begivenheder.

Driftsmæssigt er aktørerne løbende afhængige af grønt lys fra en eller flere bevillinger, og har derfor en stor fortløbende fundraisingopgave at varetage. Denne vedvarende usikkerhed som grundvilkår kan være belastende for de aktører, som hver dag arbejder for at skabe bedre vilkår for andre.

Det følgende afsnit dykker ned i nogle af aktørernes holdninger og forslag til fremtidig støttestruktur på området.

Del 3: Fremtidige strukturer for udsattes idrætsmuligheder

Hvad siger aktørerne?

Idan har i forbindelse med kortlægningsarbejdet af aktører interviewet en række repræsentanter fra de tidligere beskrevne aktører, der arbejder med idræt for socialt udsatte grupper. Interviewene består af ét fokusgruppeinterview med seks repræsentanter fra fire forskellige initiativer samt telefoninterview med tre yderligere aktører.

Tabel 9. Interviews i forbindelse med kortlægningen af aktører

	Aktører	Antal interviewpersoner
Fokusgruppeinterview d. 8. 12. 2017	OMBOLD Idræt for Sindet (IFS) BROEN-Danmark sport for LIVET	6
Telefoninterview, december 2017	DGI Inklusion	1
2 x telefoninterview, januar og februar 2018	Get2sport	1
Telefoninterview, februar 2018	KFUM's Idrætsforbund	1

Staten bør tage ansvar

Idan spurgte aktørerne om deres holdninger til, hvem der har ansvar (økonomisk og organisatorisk) for, at socialt udsatte grupper i Danmark har mulighed for at dyrke idræt. Flere aktører læner sig op ad holdningen, som her kommer til udtryk fra én af aktørerne:

"I rigtig mange år har vi jo prøvet at gøre opmærksom på, at det er en generel samfundsmæssig opgave at få udsatte grupper til at dyrke idræt."

"Kulturministeriet, Socialministeriet og Sundhedsministeriet skal tage ansvar for, at udsatte grupper i Danmark kan dyrke idræt. Hidtil er den finansielle opmærksomhed primært kommet fra Socialministeriet og Kulturministeriet, mens Sundhedsministeriet har været fraværende."

(Informant 1)

Behov for særlige tiltag

Foruden det statslige ansvar, som bør være fordelt over flere forskellige forvaltningsområder, lyder anbefalingen fra flere aktører, at idræt for udsatte kræver særlige tiltag:

"Der er behov for særlige tiltag, særlig viden, særlige tilgange til udsatte. Det er ikke bare muligt at kopiere idrætsfællesskaber fra det etablerede foreningsliv."

(Informant 2)

Som citaterne herover illustrerer, er der fra aktørernes side et ønske om et tydeligere statsligt ansvar, som spænder over alle tre forvaltningsområder social-, kultur- og sundhedspolitik. Hidtil har deres opfattelse været, at sundhedspolitikken ikke har været en indgang til

at støtte idrætslige initiativer for socialt udsatte. Gennemgangen af statslige puljer i starten af rapporten bekræfter denne opfattelse.

Som tidligere angivet bakker DIF og DGI også op om tanken om en permanent støtte til aktører, der arbejder med idræt for socialt udsatte. Man finder dog en aktør, som har den modsatte holdning:

"Det ville være problematisk at lave en form for specialforbund for udsatte. Man risikerer jo netop derved at lave et A hold og et B hold i stedet for at inkludere de udsatte i de ægte idrætsforeninger. Alle har en plads. Det kan godt være, vi taler 'sub-udsatte' her. Og at de virkelig hårdt udsatte har brug for særlige initiativer, men det virker lidt institutionsagtigt at formalisere det i et forbund for udsatte. Slutmålet må være, at man kan fungere i det normale foreningsliv."

(Informant 9)

Strukturer, der sikrer mod paralleltilbud

Tanken om at kunne skabe gode fællesskaber på tværs af social status i det etablerede foreningsliv er og har været meget attraktiv for regeringen igennem de seneste to årtier. Som nævnt tidligere i rapporten havde særligt de tidlige puljer til formål at integrere socialt udsatte i det etablerede foreningsliv.

Denne tanke er dog også attraktiv for nogle af de aktører, som ønsker permanent støtte uden for det etablerede foreningsliv:

"Apropos (...) om det [idrætstilbud til socialt udsatte] skal være separate... Ja, det skal det. Men jeg synes jo også, altså jeg er sikker på, at det kan lade sig gøre, at få udsatte ind et eller andet sted i foreningsregi på en eller anden måde. Der er ikke prøvet på særlig mange *forskellige* måder (...) Men jeg synes også, at det er lidt en falliterklæring med det der totale parallel-system."

"... ude på FREM [Boldklubben FREM], (...) Udgangspunktet er, at de ikke vil have noget med foreningsidrætten at gøre. Men nu har de haft deres daglige gang derude. Nu begynder de pludselig at blive trygge, de begynder at løsne op omkring foreningstanken. Jamen, så kan det være, at det er den vej, man skal gå, ikke? Jeg synes også, det er ærgerligt bare at lukke det helt ned og bare sige, det kan ikke lade sig gøre."

(Informant 1)

Selvom den generelle holdning fra flertallet af aktører går i retning af permanent støtte til aktører uden for foreningslivet, er tanken om strukturer, der gør det muligt at inkorporere særligt tilrettelagte tilbud (med de hensyn, der bør være for de sværest stillede målgrupper) i det etablerede foreningsliv, attraktiv.

Statslige midler skal følge de gode initiativer – ikke omvendt

I forlængelse af ovenstående udmelding om behov for statsligt ansvar nævner en aktør det uheldige i, at den nuværende puljepolitik skaber en dagsorden, hvor eksisterende, velfungerende aktører skal følge puljepengene og ikke omvendt:

"Hvis vi først får en fast forankring på en eller anden måde fra de statslige instanser, gør det jo netop, at vi kan lave nye innovative projekter mv. Der er jo den der usikkerhed lige nu [...] vi bliver nødt til at navigere i, at føre imod puljerne, hvor de er, altså hvor pengene er. Det kunne være fint, hvis pengene kom til os."

(Informant 3)

Behov for øget faglighed i uddelingen af puljepenge

En aktør foreslår i den forbindelse et bredt udvalg af repræsentanter, som skal være ansvarlige for uddeling af midler til området. Dette kunne generere en akkumuleret viden på området blandt ansvarlige for uddeling af midler, som pt. opleves at være fraværende:

"Repræsentanter for udsatte idrætten, for foreningsidrætten, for – lad os sige repræsentanter for NGO'er, Kirkens Korshær osv. [...] Sådan et organ, hvor der rent faktisk for en gangs skyld var nogle, der vidste noget om området, som sad og uddelegerede [...] folk med forskellige kompetencer, som kunne gøre det."

(Informant 2)

Vedkommende foreslår yderligere fokus på uddeling i to spor, hvor det ene spor har fokus på støtte til nye initiativer, som der dukker mange op af hele tiden, mens det andet spor har fokus på at støtte etablerede aktører:

"nogle af de her landsdækkende aktører, som igennem rigtig mange år har bevist, at det vi laver, det virker. Vi behøver ikke at opfinde den nye eller den dybe tallerken, hvilket vi gør med puljer [...] Jamen, så lad os da få dem forankret i en eller anden permanent støttestruktur."

(Informant 2)

Endnu en informant giver her et eksempel på, hvordan uddeling af satspuljemidler foregår uden faglig vurdering af projekterne:

"Sidst vi søgte penge gennem Kulturministeriet, der havde vi brugt lang tid på at lave en fin ansøgning med budgetter og det ene og det andet. Der var sådan en pulje på et vist antal millioner, den blev bare delt op i tre lige store dele (griner). Der blev overhovedet ikke taget nogen som helst stilling til, hvilken kvalitet eller behov der var i de enkelte projekter. Og samtidig fik vi så også at vide, at de gerne ville have, at vi leverede nogenlunde det, vi havde skrevet, selvom vi kun fik, altså en vis procentdel af pengene."

(Informant 4)

Puljer: En joke?

Når snakken falder på de idrætsperifere puljer, som aktørerne har mulighed for at søge hvert år, bringer det en vis latter og frustration frem i aktørerne:

"Ja, altså vi vil da gerne på finansloven, så vi fik et driftstilskud hvert år. Det ville da gøre det helt fantastisk. (...) Vi lever jo i sådan et puljehelvede, og det er de samme penge, og vi skal finde på en ny overskrift hver eneste gang, vi søger, og målgruppen er nøjagtig den samme (...) Og så kalder vi det et eller andet fuldstændig... 'Godt afsted'

eller 'Aktiv integration' og det er nøjagtig det samme (alle griner) (...) Vi joker meget med det oppe på kontoret, når der kommer en ny pulje."

(Informant 5)

På vej mod en ny organiseringsstruktur?

En af aktørerne foreslår at samle de idrætsaktører, som arbejder med idræt for socialt udsatte (ISU):

"Så et større sammenhold eller et eller andet. som at DGI, de har deres organisation, og DIF har deres. Kunne vi så have et eller andet – et fælles organ? Fordi vi alle sammen brænder for den samme sag. Vi brænder for at udligne ulighed i idræt, og hvordan gør vi så det bedst muligt? Der sidder vi jo alle sammen og er aktører, som har noget viden, har mange år på bagen, hvor det har virket, for ellers ville vi jo være døde lige nu. Så hvordan kan vi styrke det?"

(Informant 1)

Som tidligere angivet i rapporten har de fleste tilbud til socialt udsatte forskellige fokusområder og forskelligt indhold. Derfor virker det umiddelbart, som om de mange aktører supplerer hinanden snarere end 'konkurrerer' mod hinanden i tilbuddet til socialt udsatte borgere. DGI Inklusion nævner selv, at de typisk laver indsatser for 'gråzone-udsatte', mens én af de andre aktører taler om 'sub-udsatte'. Her nævner en aktør også, hvordan den særlige døgnrytme hos socialt udsatte ofte er anderledes end blandt 'almindelige medlemmer' i det etablerede foreningsliv:

"Der også noget med døgnrytmen (...) Det er jo efter klokken 12.00 og frem til klokken 16.00, hvor vores målgruppe har de største ressourcer også rent personligt."

(Informant 6)

Komplementerende i teorien, konkurrenter i praksis

Det er interessant, hvis de forskellige aktører i princippet supplerer hinanden i forhold til målgrupper og indhold i tilbuddene, mens de i praksis er konkurrenter i den forstand, at aktørerne uden for det etablerede foreningsliv kæmper om de samme midler. Dertil kommer, at aktørerne har ulige vilkår, da nogle initiativer er driftssikret med udlodningsmidler, mens andre tilbud lever fra år til år.

Som citatet ovenfor også antyder, kan én af de store udfordringer med at få socialt udsatte til at dyrke idræt være manglende tilgængelighed i passende tilbud, fordi de fleste foreninger har vanskeligt ved at rumme et behov for idræt i dagtimerne. En aktør kommer i den forbindelse med et forslag om gratis halleje i dagtimerne:

"Hvorfor er det ikke ligesom et fripas for udsatte, hvor man siger: "alle de her faciliteter, de står tomme i dagtimerne". Hvorfor skal det være så omstændeligt? Så havde vi et samarbejde med Frederiksberg Kommune, det er en lille kommune, så fik vi lov til at benytte nogle forskellige ting kvit og frit. Men i Københavns Kommune er det umuligt, altså det kan du lige så godt opgive. Du snakker med DGI. Du kan få lov til at betale ved kasse ét. Og det er relativt mange penge for herberger og boformer."

(Informant 1)

Vedkommende foreslår i princippet en form for 'facilitetspas', som kunne give voksne udsatte mulighed for at benytte faciliteter uden betaling i dagtimerne.

Strukturel transformation – en forudsætning for udligning af sociale forskelle i idræt?

Lav idrætsdeltagelse blandt socialt udsatte borgere kan på den ene side anses for at være en konstant samfundsmæssig udfordring. Sociale hierarkier kan vel nærmest anses for et grundvilkår i al eksistens, men inden for bestemte systemer i samfundet kan den sociale orden variere. Det er eksempelvis ikke nogen naturlov, at socialt udsatte borgergrupper har sværere vilkår i idrætsstilbuddene end mere ressourcestærke borgere. Det kunne ellers godt opfattes sådan i lyset af den meget konstante forskel i idrætsdeltagelsen over tid på tværs af uddannelseslængde eller beskæftigelsesniveau (se delrapport 1 samt Pilgaard & Rask, 2016).

For et halvt århundrede siden var det formentlig også vanskeligt at forestille sig et dansk samfund, hvor mænd og kvinder dyrkede lige meget sport eller motion. Indtil for bare 30 år siden var det ligeledes vanskeligt at forestille sig, at den ældre del af befolkningen ville dyrke lige så meget sport og motion som yngre voksne, som det er tilfældet i dag (Pilgaard & Rask, 2016). Ændringer over tid i forhold til køn og alder er sket på baggrund af ændringer på både makro-, meso- og mikroniveau.

På makroniveau er der eksempelvis sket en udligning i kønsforskelle (til en vis grad) i forhold til både arbejdsliv og familieliv, som smitter af på forholdet til også at deltage aktivt i fritidslivet. Arbejdslivets karakter og sundhedsmæssige foranstaltninger i almindelighed har desuden ført til højere levestandard, længere gennemsnitslevetid samt en seniortilværelse for mange danskere uden en fysisk nedslidt krop fra et fysisk hårdt arbejdsliv. Alt sammen er det med til at skabe gunstige vilkår for aktiv fritidsbeskæftigelse – også blandt de ældste nulevende generationer.

På mesoniveau ser man mange eksempler på aktører, som udvikler tilbud, der er specifikt målrettet kvinder og/eller ældre aldersgrupper. Væksten i sådanne tilbud har været massiv gennem de seneste årtier.

På individniveau ser man 'ambassadører' for aktiv idrætsdeltagelse gennem synlige kvinder og synlige ældre idrætsudøvere, som baner vejen for andre. Som en stille revolution har det skabt en ændring over tid, hvor der var et fåtal af idrætsudøvere i disse målgrupper, til situationen i dag, hvor det er blevet helt almindeligt som kvinde og som ældre borger at dyrke idræt i det danske samfund. Uden for landets grænser er det dog stadig ret enestående, at både kvinder og ældre borgere involverer sig i så stort omfang i sport og motion, som tilfældet er i Danmark.

Set i det lys er der stadig håb om, at det kan lade sig gøre at tilrettelægge strukturerne, så sport og motion bliver en naturlig del af hverdagslivet uanset grad af social udsathed i hverdagslivet generelt set.

Et studie af tre forskellige initiativer målrettet socialt udsatte fra tre forskellige nationer nævner i den forbindelse, at:

“Much empirical research indicates that programmes using sport to promote social inclusion tend to benefit a limited number of participants on personal levels without changing the exclusive nature of the social structure.”

Suzuki, 2017: 150.

En sådan sociologisk betragtning antyder, at projekter med fokus på social inklusion gennem idræt har en tilbøjelighed til at have effekt for de relativt få deltagere, som indgår i projektet, men at sådanne projekter ikke nødvendigvis skaber et mere socialt inkluderende samfund over tid. Suzuki hævder i forlængelse heraf, at der er behov for en gennemgribende strukturel transformation, hvis socialt udsatte borgere skal have en naturlig tilknytning til sport og motion. Ifølge en sådan teori handler det om at tilrettelægge aktiviteter, så de henvender sig til – og kan favne – de specifikke målgrupper, som man ønsker at inkludere i tilbuddene.

Som denne rapport belyser, finder man mange forskellige aktører, som arbejder med idræt for socialt udsatte i mange forskellige varianter og udgaver. Mesoniveauet udgør derfor en meget stor rolle i arbejdet med at skabe strukturel transformation. Men uden makroniveauet gennem et overordnet statsligt medspil som koordinerende og overordnet retningsgiver er spørgsmålet, hvorvidt der vil ske banebrydende ændringer over tid.

Foreløbig har regeringen sendt et signal om, at strategien om at få flere danskere til at bevæge sig primært handler om at inddrage de store centrale spillere, DIF, DGI og Dansk Firmaidrætsforbund sammen med aktører som KL, Danske Handicaporganisationer og Ældresagen⁵². I hvilket omfang kunne de mange aktører nævnt i denne rapport bidrage til en sådan visionær arbejdsgruppe?

Spørgsmålet er endvidere, hvem der har ansvar for at sikre, at de mange gode initiativer samt alle erfaringerne fra både gode og mindre gode indsatser bliver sat ind i en større sammenhæng og ramme, hvor der bliver bygget systematisk videre på erfaringer og sat ambitiøse mål for at sikre, at idrætsdeltagelse fremadrettet bliver en naturlig del af socialt udsattes hverdagsliv.

Et første skridt bliver at sikre en struktur, hvor muligheder for at indgå i idrætslige fællesskaber bliver frakoblet situationen i det øvrige hverdagsliv. Meget tyder på, at det i dag generelt er lettere at indgå i idrætsfællesskaber, særligt foreningsfællesskaberne (se delrapport 1), hvis man er velfungerende i livets øvrige fællesskaber som arbejds-/uddannelsesfællesskaber, familieliv og socialt netværk. Når døren til disse fællesskaber er lukket, er det essentielt, at idrætsfællesskaberne kan træde til.

⁵² <http://www.anpdm.com/newsletter-web/45425047764547584474424459/4241584574494A5C4B794041584671>

Idrætsfællesskaberne skal så at sige stå til rådighed for den enkelte *på trods* af hverdagslivets udformning og ikke som *følge af* ens evner til at fungere i det øvrige hverdagsliv. Det er grundlæggende et paradoks, da idræt helt generelt i samfundet har status som et ekstraordinært input i livet, en fritidsbeskæftigelse, et gode, som ligger relativt højt i behovspyramiden efter mere basale livsvilkår som at have et sted at bo eller råd til mad på bordet.

På den ene side er det vigtigt fortsat at bevare idrætsdeltagelse som denne ekstraordinære oplevelse, der bygger oven på det basale livsindhold og skaber øget livskvalitet. Idræt har og giver en værdi i sig selv og må ikke blive reduceret til et instrumentelt redskab i arbejdet med sundhed eller socialt arbejde.

På den anden side har idræt i denne form meget vanskeligt ved at konstituere sig som en central del af hverdagslivet for befolkningsgrupper, som er optaget af at 'lappe huller' længere nede i behovspyramiden for at få tilværelsen til at hænge sammen. Som delrapport 1 viser, bliver en aktiv idrætsdeltagelse mindre sandsynlig, når graden af udsathed stiger.

Idrættens magiske værdi træder dog netop til i det øjeblik, at det kan være en central del i arbejdet med at give socialt udsatte mennesker bedre livskvalitet og hjælpe dem på rette vej i livet.

Hvordan man når til dette magiske punkt, har mange aktører som nævnt i denne rapport gode erfaringer med. Rapporten belyser, at der kan være flere forskellige tilgange, og der findes ikke nødvendigvis en ideel formel til at understøtte dette mangearmede arbejde. Umiddelbart tyder det på, at alle de centrale aktører, der eksisterer i dag, har formået at skabe kontinuerlig finansiering, men vilkårene uden for en fast støttestruktur belaster arbejdsmiljøet blandt de involverede aktører, som brænder for at hjælpe andre gennem arbejdet med at skabe idræts tilbud for socialt udsatte grupper.

Afrunding

Denne rapport er et første forsøg på at skabe overblik over et relativt ubelyst hjørne af dansk idræt. Aktører, der arbejder med idræt for socialt udsatte, er dels blevet kortlagt og beskrevet, dels sat ind i en analytisk ramme i forhold til ligheder og forskelle, fokusområder og en meget overordnet beskrivelse af pengestrømme.

Idræt for socialt udsatte – et statsligt ansvar?

Første del af rapporten belyser et statsligt kludetæppe, hvad angår støtte til og fokus på idræt for socialt udsatte de sidste to årtier. Det er ikke let at skabe overblik over støttestrukturer eller projekter og initiativer, og desuden foregår der en tilsyneladende usystematisk erfaringsopsamling over tid. Overordnet virker den gennemgåede støtte ukoordineret og lappeløsningsorienteret frem for at følge en fremadskuende, langsigtet strategi.

Samlet set vidner de forskellige bevillinger om, at både Børne- og Socialministeriet samt Kulturministeriet ønsker at signalere et ansvar for, at socialt udsatte borgere sikres muligheder for at dyrke idræt, mens der omvendt ikke ser ud til at komme støtte fra Sundhedsministeriet til dette formål. Den seneste udmelding om fællesskabs klippekort til hjemmehjælpsmodtagere forvaltes dog interessant nok af Sundhedsstyrelsen.

Noget tyder dog samtidig på, at der fra statens side er foregået en udvikling i puljernes karakter og fokus fra at støtte mange nye projekter til de senere år at snævre fokus ind på færre, mere veletablerede aktører, som har vist sig bæredygtige og erfaringsmæssigt formår at skabe gode tilbud om idræt for socialt udsatte målgrupper.

Puljestrukturen ser i dag ud til at følge to spor. På den ene side går der statslige midler til nye projekter gennem såkaldte 'få dem ind-penge', og på den anden side tildeles støtte gennem såkaldte 'hold dem fast-penge' til videreudvikling af eksisterende tiltag.

Generelt er idræt for socialt udsatte dog fortsat et relativt nyt fænomen i dansk idræt, som endnu ikke har fundet et stabilt leje hverken politisk, økonomisk eller i den praktiske organisering. Det kan umiddelbart virke mere eller mindre tilfældigt, hvem der får tildelt forskellige former for støtte, samt hvor meget de forskellige aktører får i støtte. Dertil kan man spørge, hvorfor nogle aktører er sikret permanent driftsstøtte, mens andre kun kan opnå puljemidler. En sådan skævhed finder man også på kommunalt niveau. Hvorfor er det eksempelvis, at idrætssområdet er sikret kommunal støtte ved lov, mens det sociale område typisk skal søge puljer fra år til år?

Statslige puljer til idrætsaktører for socialt udsatte – en skjult forankret støtteform?

Den gentagne satspuljestøtte til nogle af de centrale ISU-aktører de senere år tyder på, at man fra ministeriernes side anerkender, at der også findes aktører uden for det etablerede foreningsliv, som gennem de seneste to årtier har udviklet ekspertise inden for særlige hjørner af idræt for socialt udsatte målgrupper, som ikke er kernefokus hos de centrale organisationer DIF og DGI.

De centrale ISU-aktører på området opnår driftsstøtte fra satspuljerne med jævne mellemrum, som svarer til forlængelse af tidligere bevillinger, når de er ved at løbe ud. Spørgsmålet er, om aktørerne reelt set er sikret en fast støttestruktur. Holder staten hånden under dem, selvom støtten ikke er formelt forankret, og aktørerne derfor ikke oplever støtten som hverken forankret eller permanent?

Set fra et makroskopisk perspektiv kan der være en vis statslig økonomisk fordel ved at bibeholde mange af de sociale aktører på tidsbegrænsede satspuljebevillinger. Man finder generelt stor velvilje blandt private fonde, kommuner, virksomheder og privatpersoner i forhold til at støtte og sponsorere frivilligt socialt arbejde. Ved at sikre, at aktørerne ikke kommer på finansloven med en fast støttestruktur, bibeholder staten så at sige aktørernes drive for og incitament til at hente penge hjem uden for de statslige kasser. I sidste ende kan det føre til en 'billig' løsning for staten. Staten ønsker dog tilsyneladende at sikre aktørernes overlevelse, hvorfor støttehistorikken vidner om kærdommen timing i nye bevillinger, som akkurat erstatter tidligere bevillinger.

Fonde og private virksomheder får på denne måde relativt stor betydning for idrætstilbudene til socialt udsatte suppleret med offentlige midler, hvilket i princippet stemmer godt overens med civilsamfundets oprindelige grundtanke.

Spørgsmålet er dog, om de enkelte aktørers massive arbejde med årlige ansøgninger til flere forskellige statslige puljer og fonde er en optimal finansiering og optimal udnyttelse af ressourcerne blandt de aktører, som har vist sig bæredygtige inden for idræt for socialt udsatte. Desuden ser man ofte, at fonde afviser at støtte drift.

På den ene side kan puljestøttevilkårene være frustrerende for aktører, som arbejder succesfuldt med gentagne aktiviteter år for år og derfor ikke har til hensigt at opfinde nye projekter. På den anden side kan en fortløbende gentagen stats- og/eller fondsstøtte sikre, at aktørerne hele tiden leverer et aktuelt stykke arbejde, som er vedkommende og meningsfuldt for stat, kommuner og fondene at støtte. Under alle omstændigheder vil en vis stabilitet i den grundlæggende drift formentlig øge muligheden for at tiltrække yderligere projektmidler.

Fremadrettet bliver det interessant at se, om de etablerede og anerkendte aktører også i det kommende årti skal leve af gentagen puljefinansieret støtte, om de kan forankre deres aktiviteter gennem anden form for finansiering uden om statslige puljer (som der egentlig var lagt op til med overgangsstøtten til eksempelvis get2sport allerede i 2014-2015), eller om de skal tildeles en fast støttestruktur, som man eksempelvis ser det med DIF og DGI i dag.

Forsøget på at etablere Dansk Udsatte Idræt (DUI) kan anses for et skridt i retning af en fast støttestruktur og et særligt idrætsforbund, som varetager socialt udsatte borgers interesser på idrætsområdet. Det er dog (endnu?) ikke lykkedes de etablerede aktører at finde en samarbejdsstruktur, som alle parter kan se sig selv som en del af.

Interviewene med ISU-aktørerne antyder både fordele og ulemper ved en 'parallel organisering'. Umiddelbart udtrykker nogle af aktørerne dog, at de kunne være klar på at samle sig under en eller anden form for fælles organisering eller paraply. Det er dog ikke sikkert, at et sådant formelt samarbejde kan finde sig til rette under én af de i forvejen etablerede aktører som tidligere forsøgt.

Rummer idrætsperifere puljemodtagere et potentiale for øget vidensdeling og optimeret indsats for idræt for socialt udsatte?

Gennemgangen af puljemodtagere fra de idrætsperifere puljer viser mange gengangere fra modtagerne af satspuljer til idræt for socialt udsatte. Desuden er det interessant, at mange forskellige landsdækkende civilsamfundsaktører for socialt arbejde søger midler til initiativer, der ligger på grænsen til idræt.

For det første må der ligge en masse erfaringer hos disse aktører i forhold til målgrupperne, som ikke traditionelt bliver tænkt ind, når stat, kommuner og de centrale idrætsorganisationer har fokus på 'idræt for alle' og ønsker at arbejde for at mindske social ulighed i idræt. Hvorfor finder man ikke sådanne aktører repræsenteret, når regeringen i marts 2018 nedsatte arbejdsgrupper⁵³, der skal afdække uudnyttede potentialer for at gøre danskerne mere idrætsaktive?

For det andet må der være potentiale for vidensdeling på tværs af disse aktører, som på den ene side 'kæmper om de samme midler' i puljeansøgningerne og på den anden side i praksis formentlig ofte supplerer hinanden geografisk, på tværs af målgrupper og på tværs af aktiviteter og indsatser. Måske ligger der her et potentiale for at give de sværest stillede borgere i det danske samfund et løft i forhold til at øge koordineringen, indsatserne og det generelle fokus på idræt som en central del af hverdagslivet – også i det sociale arbejde.

Det er interessant, at den idrætsperifere udviklingspulje slet ikke støtter idrætsrelaterede projekter. Det skyldes formentlig, at de eksisterende aktører på området allerede har fastforankrede aktiviteter og derfor ikke er relevante modtagere af udviklingspuljen. Dette er tankevækkende i lyset af, at frie midler gennem puljepenge ofte er målrettet nye initiativer. Mange kommuner har også en udviklingspulje i kultur- og fritidsbudgettet, som er øremærket til nye initiativer, og det kunne være interessant at skabe et overblik over, hvor mange af disse puljer der rent faktisk bliver søgt ude i landets kommuner.

Kommunerne som centrale og perifere medspillere for socialt udsatte

Kommunerne spiller i forskelligt omfang mere eller mindre direkte roller i arbejdet med idræt for socialt udsatte borgere. Men heller ikke på det kommunale område finder man overblik over projekter, indsatser eller systematisk tværkommunal vidensdeling. Eksempelvis finder man ikke et overblik over, hvilke aktører og indsatser der hvert år modtager penge fra udviklingspuljer til idrætslige formål eller § 18-midlerne til idrætslige formål. Det

⁵³ <http://www.anpdm.com/newsletter-web/45425047764547584474424459/4241584574494A5C4B794041584671>

er i den forbindelse interessant, at mange § 18-modtagere (85 pct.) er gengangere fra tidligere år, hvilket afspejler en vis kontinuitet og bæredygtighed i aktørfeltet. Findes der lokale aktører eller projekter her, som fortjener større landsdækkende opmærksomhed? Eller er der her en mulighed for 'driftsstøtte' til idrætsinitiativer for socialt udsatte, som ikke udnyttes på nuværende tidspunkt?

§ 18-midlerne fungerer interessant nok også som puljestøtte, der skal søges hvert år. Historikken inden for det sociale område viser altså, at aktører, som arbejder for at forbedre forholdene for socialt udsatte borgere, opererer ud fra en ikke-permanent støttestruktur som grundvilkår.

Stor vilje, mange initiativer, intet overblik

Det skorter hverken på erklæret vilje, initiativ, puljefinansierede eller kommunale midler til arbejde med socialt udsatte i Danmark. Der findes dog hverken overblik eller koordinerede indsatser, men et aktørfelt, som på kryds og tværs udvikler aktiviteter, skaber sociale fællesskaber og forsøger at skabe plads og en mening i hverdagen for socialt udsatte borgere.

Der findes heller ingen systematiske evalueringstraditioner, som samler viden op fra de forskellige projekter. Man finder rigtig mange evalueringsrapporter af forskellige projekter, men ofte er det forskellige aktører, som eksempelvis et universitet eller et konsulentbureau, som isoleret set evaluerer de specifikke projekter. På tværs af projekter finder man altså ingen opsamlende uvildig læring over tid, som bygger systematisk oven på tidligere projekter og evalueringer.

Denne rapport er et skridt på vejen i forhold til at italesætte det ubelyste hjørne af dansk idræt. I Danmark finder man (stadig) en tydelig social ulighed i tilbøjeligheden til at dyrke sport eller motion. For den enkelte bliver idrætsdeltagelse mere og mere fjernt i hverdagslivet, i takt med at graden af social udsathed stiger.

Arbejde med socialt udsatte er en fortløbende proces, men hvis strukturerne tillader en frakobling af idrætsfællesskaber fra det sociale hierarki i det øvrige hverdagsliv, er der tilsyneladende potentiale for at gøre idrætsfællesskaberne til aktive medspillere i det sociale net, der sikrer socialt udsatte borgere mod at ramme bunden af tilværelsen.

Litteratur

Christensen, A. I., Davidsen, M., Ekholm, O., Pedersen, P. V., Juel, K., Little, I. G., Kristensen, P. L. og Gårn, A. (2014): *Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2013*, Region Syddanmark.

Coalter, F. (2007). *A wider social role for sport: Who's keeping the score?* London: Routledge.

Danmarks Statistik (2015). § 18 *Redegørelsen 2015 – Det Kommunale Samarbejde Med Frivillige Sociale Foreninger*. København: Danmarks Statistik.

Harder-Lauridsen, N. M., Birk, N. M., Ried-Larsen, M., Juul, A., Andersen, L. B., Pedersen, B. K. og Krogh-Madsen, R. (2014). 'A randomized controlled trial on a multicomponent intervention for overweight school-aged children - Copenhagen, Denmark'. I *BMC Pediatrics*, vol. 14, s. 273.

Henriksen, L. S., et al. (2012). 'At the eve of convergence? transformations of social service provision in Denmark, Germany and the United States.' I: *Voluntas*, vol. 23. Issue 2. S. 458–501.

Ibsen, B. & Eichberg, H. (2006). *Dansk idrætspolitik. Mellem frivillighed og statslig styring*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Ibsen, B., Jespersen, E., Støckel, J. T., Fehsenfeld, M. og Nielsen, L. B. (2012): *Idrættens outsiders - Inklusion eller eksklusion af vanskeligt stillede børn og unge i idræt*, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund (CISC), Syddansk Universitet.

Kulturministeriet (2009). *Idræt for alle. Breddeidrætsudvalgets rapport – baggrund og analyse*. København: Kulturministeriet.

Kulturministeriet (2015). *Satspuljeprojekt: Idræt for personer med særlige behov*. 4. maj 2015.

LG Insight (2006a). *Evalueringsrapport. Unge nydanskere deltagelse i idræts- og foreningsindsatsen. Puljeindsatsen 2003-2006*. Odense: LG Insight.

LG Insight (2006b). *Foreningslivet for unge nydanskere. Inspiration til fornyelse*. Odense: LG Insight.

LG Insight (2012). *Evaluering. Foreningsordningen for styrket deltagelse i idræts- og foreningslivet for børn af vanskeligt stillede forældre*. Odense: LG Insight.

LG Insight (2014). *Foreningsliv for alle. Evalueringsrapport*. Odense: LG Insight.

Pedersen, P. V., Holst, M., Davidsen, M., Juel, K. (2012): *SUSY UDSAT 2012 – Sundhedsprofil for socialt udsatte i Danmark 2012 og udviklingen siden 2007*, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, Rådet for Socialt Udsatte, København.

Pilgaard, M. og Rask, S. (2016). *Danskernes motions- og sportsvaner 2016*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Shepher, G., Boardman, J. og Slade, M. (2008). *Recovery – fra begreb til virkelighed*. Saninsbury: Saninsbury Centre for Mental Health. [Oversat til danske af Videncenter for socialpsykiatri].

Socialstyrelsen (2016). *Udbredelse af erfaringer med fritidspas. Erfaringsopsamling*. Odense: Socialstyrelsen.

Suzuki, N. (2017). 'A capability approach to understanding sport for social inclusion: Agency, structure and organisations.' I: *Social Inclusion*, Vol. 5. Issue 2. S. 150-158.

Thøgersen, M. (2015). 'Explaining collaboration and commitment in Danish non-profit organizations: Linking institutional environments to outcomes' I: *Voluntas*, vol. 26. Issue 5. S. 1.639-1.665.

Tofft-Jørgensen, Lau. (2017). *DIF-get2sport. Effekten af foreningsidræt i udsatte boligområder*. Brøndby: Danmarks Idrætsforbund.

Bilag 1. Idrætsperifere puljer 2014-2016

Tabel 10. Oversigt over projekter fra PUF-puljen 2016, som har til formål at lave idræt eller motion for udsatte målgrupper

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.
BROEN-Danmark	BROEN-Danmark – foreningsbroen for truede unge	200.000 kr.
BROEN Guldborgsund	Støtte til socialt udsatte og truede børn og unge i Guldborgsund	57.540 kr.
BROEN Vejen	Støtte til udsatte børn og unge i Vejen kommune	49.992 kr.
BROEN Aalborg	Hjælp til socialt truede børn og unge i Aalborg Kommune	83.700 kr.
BROEN Lolland	Fritidsaktiviteter for børn fra socialt udsatte familier	300.000 kr.
BROEN Horsens	Støtteforeningen BROEN	300.000 kr.
OMBOLD	Fodboldfællesskaber for unge hjemløse og udsatte	200.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	STÆRK OG SEJ – inklusion på hjemmehane	48.800 kr.
Red Barnet ungdom	Øget inklusion af 2497 socialt udsatte børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund	200.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Sociale aktiviteter i et sundhedsfremmende perspektiv	150.000 kr.
SV-Netværket ved søerne	Fortsættelse og udvidelse af SV-Netværkets aktiviteter	200.000 kr.
Unge for Ligeværld i Herning- Ikast Brande	Aktiviteter Unge for Ligeværld Herning Ikast-Brande	52.200 kr.
AktivVirken	AktivVirkens aktivitetshus	100.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Forebyggende og støttende indsats til udsatte børn, familier og sårbare unge	100.000 kr.
Landsforeningen af Væresteder (LVS)	Frivilligidræt i lokal udsatte idræt	126.252 kr.
WeShelter	KBH-Fanø tur/retur – et cykelprojekt for borgerne i socialpsykiatrien	98.400 kr.
Kirkens Korshær	Aktivitetsprojekt, Nyborgvej	250.000 kr.
Kirkens Korshær Aalborg	Sundhed, målrettet dialog og konfliktforebyggelse som netværksskabende aktiviteter	100.000 kr.
Fonden Mødrehjælpen	Ud i naturen	200.000 kr.
I alt		2.816.884 kr.
		2.816.884/ 42.999.846 kr. = 6,6 pct. af PUF-puljen i 2016

Tabel 11. LOTFRI. Få aktører med fokus på idræt modtager driftsmidler fra Socialstyrelsen

Aktør	Tilsagn givet i kr.
KFUM's Sociale Arbejde	516.382,17 kr.
GAME	447.476 kr.
BROEN Danmark – støtte af det frivillige arbejde	327.910,05 kr.
Foreningen Fitforkids	249.212,5 kr.
I alt	1.540.980,72 kr.
	1.540.980,72/55.193.735 = 2,8 pct. af LOTFRI-puljen i 2016

Tabel 12. Særlig social støtte 2016

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.
Foreningen Fitforkids	Fitforkids sommerlejr	116.505 kr.
BROEN-Aalborg	Ferieaktiviteter til BROEN Aalborgs børn	56.000 kr.
Foreningen Fitforkids	Sommerlejr 2017	
OMBOLD	Udsatte og hjemløse som frivillige	300.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Ferieaktiviteter til reduktion af social ulighed i sundhed	135.544 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	KFUM Koppen – idræt og leg for dig og mig	200.000 kr.
Friis, Bjarke	YMCycle (Et lokalt cykelværksted i Esbjerg, som KFUM og KFUK står bag)	207.045 kr.
BROEN-Danmark	Skub blokken	270.354 kr.
Nuri Arian	Boksning	50.000 kr.
Jysk børneforsorg/ Fredehjem	MOVEs følgevenner	127.368 kr.
I alt		1.462.816 kr.
		1.462.816 kr./13.683.506,50 kr. = 10,7 pct. pct. af SærligSoc-puljen i 2016

Tabel 13. Uddannelse 2016

Aktør	Tilsagn givet i kr.
FitforKids	47.650 kr.
I alt	47.650 kr.
	47.650/2.900.000 kr. = 1,6 pct. af Uddannelsespuljen i 2016

Tabel 14. Udvikling 2016

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.
BROEN Danmark	Aktiv integration	1.859.802 kr.
OMBOLD	Foreningsstøtte til socialt udsatte	1.299.800 kr.
Dansk Flygtningehjælp	Naturvenner – Integration gennem natur- og friluftsliv	1.113.450 kr.
I alt		4.273.052 kr.
		4.273.052/19.495.994 kr. = 21,9 pct. af udviklingspuljen i 2016

Tabel 15. Oversigt over projekter fra PUF-puljen 2015, som har til formål at lave idræt eller motion for udsatte målgrupper

Aktør	Projektbeskrivelse	Tilsagn givet i kr.
Sam foreningen (Randers)	SAM Foreningen 'Sociale aktiviteter og motion'	160.000 kr.
BROEN Horsens	Fritidsaktiviteter til børn og unge i Horsens kommune	99.670 kr.
BROEN Odense	Støtte til udsatte børn og unge i Odense kommune	79.380 kr.
Hele Vejen Rundt	Grib bolden og realisér potentialet	250000 kr.
DGI Storkøbenhavn	Foreningsvenner for anbragte børn og unge	200.000 kr.
Frivilligcenter Kerteminde	Fritidsguider: inklusion af socialt udsatte i foreningslivet	200.000 kr.
Landsforeningen af væresteder – LVS	Frivillighed i lokal udsatte idræt	126.040 kr.
Red Barnet Ungdom	Øget inklusion af 2497 socialt udsatte børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund	300.000 kr.
OMBOLD	OMBOLD UNG	200.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Omsorgs- og aktivitetsarbejde for socialt udsatte	140.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	Aktiviteter der accepterer og inkluderer socialt udsatte	90.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	STÆRK OG SEJ – børn og unge viser vej	100.000 kr.
Citykirkens fritidsforening	FUN – en tryk fremtid	145.000 kr.
I alt		2.090.090 kr.
En række af KFUM's projekter er svære at vurdere, så der er tale om et skøn		2.090.090/49.917.299 kr. = 4,2 pct. af PUF-puljen i 2015

Tabel 16. Få aktører med fokus på idræt modtager driftsmidler fra Socialstyrelsen. LOTFRI 2015

Aktør	Tilsagn givet i kr.
KFUM's Sociale Arbejde	547.503 kr.
Fitforkids	258.935 kr.
BROEN Danmark	203.628 kr.
I alt	1.010.066 kr.
	1.010.066/54.600.000 = 1,8 pct. af LOTFRI-puljen i 2015

Tabel 17. Støtte til særlige sociale formål 2014⁵⁴

Aktør	Tilsagn givet i kr.
Møltrup Beboer- og Sportsforening	67.500 kr.
Skovparkens Fritids- og Idrætsforening	89.000 kr.
OMBOLD	300.000 kr.
Streetmanager	300.000 kr.
KFUM's Sociale Arbejde	50.000 kr.
DGI Storkøbenhavn	200.000 kr.
I alt	850.000 kr.
	1.006.500/12.000.000 = 8,3 pct. af SærligSoc-puljen i 2014

Tabel 18. Uddannelse 2014⁵⁵

Aktør	Tilsagn givet i kr.
KFUM's Sociale Arbejde	49.800 kr.
BROEN Danmark	24.500 kr.
I alt	74.300 kr.
	74.300/2.900.000 = 2,6 pct. af Uddannelsespuljen i 2014

⁵⁴ Puljen for 2015 er ikke tilgængelig på Socialstyrelsens hjemmeside, hvorfor tal fra 2014 er hentet i stedet for.

⁵⁵ Puljen for 2015 er ikke tilgængelig på Socialstyrelsens hjemmeside, hvorfor tal fra 2014 er hentet i stedet for.

